

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH STROKOVNIH ZVEZ DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV SLOVENIJE

Leto I., št. 27 Izhaja vsako soboto Ljubljana, 17. novembra 1945 Cena Din 2.—. Mesečna naročnina Din 8.—.

Naj živi republika Slovenija v Zvezi ljudskih republik Jugoslavije!

Naj živi velika volilna zmaga!

V Titovi republiki bomo zgradili srečno domovino enakopravnih narodov.

11. november je pokazal, da je ni sile, ki bi mogla razdreti bratstvo in enotnost našega ljudstva. Volilni rezultati potrjujejo, da Srbi, Hrvati, Slovenci, Makedonci in Črnogorci, delavci, kmetje in delovna svobodoljubna inteligencija, žene in dekleta grede enotni v trdno strnjениh vrstah v Ljudsko fronto. To so pokazale vrste volivcev pred volilnimi prostori Ljubljane, Zagreba, Beograda, Niša, Skoplja, in drugih naših mest in vasi.

Na najboljši demokratični način, s tajnimi volitvami, pri katerih je sodelovalo vse, kar svobodno diha, tudi bolniki in slabotni — je dalo ljudstvo Jugoslavije priznanje svoji ljudski vladi, veliki Ljudski fronti, novi Jugoslaviji in njenim tvorcem.

Prvič v zgodovini te države, v kateri je ljudstvo leta in leta jelo nacionalno zadržano, in kjer so bile delavske množice izkoriščane, so se vršile tajne volitve, na katerih je več kot osem milijonov državljanov in državljanek imelo pravico, da odloči o svoji usodi — prvič so se vršile volitve brez nasilja in žandarskega terorja, brez zapovednih arelacij vseh naprednih ljudi, brez volilnih falsifikatov, brez vseh onih mer, brez katerih si ne bi mogli volitev niti zamisliti za časa protiljudskih režimov v stari Jugoslaviji.

Tudi oni, ki so z nezanimanjem pričakovali volitev, morajo zdaj spreminiti svoje prepričanje. Mnogostevlni javni delavci in novinarji iz inozemstva so se nahajali v naši državi na dan volitev in na lastne oči videli vso njihovo demokratičnost. Volitve so se prekrivale v pravnem smislu besede v veličastno ljudsko svečanost.

Namesto razbičnih glav in tepežev kot je bil to primer v stari Jugoslaviji, so spremljale ves potek volitev ljudske igre, pesmi in navdušeni vzkliki. Iz vsakega, ki je dobronamerne misli, je moral izginiti še zadnji žarek dvoma, ko je videl prekrasne slike, ki mu jih je pokazala vsa država na dan volitev.

Še na nekaj ne smemo pozabiti nikoli, ko primerjamo zgodovinski 11. november z raznimi, pa naj bodo tudi takozvane tajne volitve v stari Jugoslaviji. Na volitve 11. novembra je prišlo več volivcev, kot se je to dogajalo v bivši Jugoslaviji. Odstotno sodelovanje pri volitvah je bilo večje kot na katerih koli volitvah od 1920 do 1939. leta, večje kot pri volitvah največjega nasilja, katerega je izvršil Peter Živković, dosti večje kot na petomajskih volitvah Boška Ježića ali pri volitvah Milana Stojadinovića. No, ne samo to, sodelovanje pri volitvah za Ustavodajno skupščino 11. novembra je bilo večje kot na katerih koli volitvah v državah Zapada, ki so se vršile po vojni in tudi pred to vojno. Samo to dejstvo, brez podrobne analize volitvenih rezultatov, brez točnejše analize teh rezultatov, kažejo visoko politično zavest in zrelost našega ljudstva, kar je ena od ogromnih pridobitev osvobodilne borbe. Volitve kažejo tudi značaj naše ljudske države, kažejo ozko povezanost ljudstva s svojim vodstvom. To sodelovanje pri volitvah je dokaz, da predstav-

lja nova Jugoslavija nerazdružljivo celoto, enotno v izvrševanju ogromnih nalog v sami državi.

Za sodelovanje delavskega razreda pri teh volitvah je karakteristična vest, ki so jo oddajali valovi naših radio-postaj. Budarji senjskega rudarskega bazena so sporočili svetu, da so oni prav tako kot so razvili polno aktivnost na delu pri zgraditvi in obnovi svoje ljudske države, tudi stoodstotno sodelovali pri volitvah. Na primer senjskega rudarskega bazena ni osamljen. Njegov glas je glas vsega delavskega razreda, je glas vsega ljudstva Jugoslavije.

Sodelovanje delavskega razreda v predvolilni kampanji in pri samih volitvah zavzema posebno mesto. Delavski razred je do stalno nadaljeval vodilno vlogo, katero je tako častno vršil v najtežjih dneh za naše ljudstvo, v štiriletni osvobodilni borbi proti fašizmu. Delavski razred se v predvolilni kampanji ni samo zadrževal na sestankih in zborovanjih, čeprav je tudi pri njih zavzemal najaktivnejše stališče. Delavski razred je deloma pri predvolilnih kampanjah že vnaprej volil za Ljudsko fronto, za zvezo ljudskih republik. Poleg ogromnih denarnih prispevkov, ki so jih delavci in nameščenci vse Jugoslavije dali za volilni fond Ljudske fronte, odklanjajo se večkrat tudi zadnja grgljaja, je delavski razred v mnogih predelih, v mnogih mestih in mnogih panogah industrije, s širokim predvolilnim tekmovanjem manifestiral svojo privrženost pridobitvam narodno-osvobodilne borbe, svojo brezceno ljubezen do najboljšega sina delavskega razreda Jugoslavije, organizatorja naše zmage — tovariša Tita.

Pomembno je tudi na tem mestu poudariti primer srbskih rudarjev, njihove uspehe v borbi za večjo proizvodnjo, proizvodnjo od katere je odvisen splošni razvoj in delo naše industrije, o uspehih katerih smo že večkrat pisali. Novosadski delavci so v svojem velikem predvolilnem tekmovanju dosegli zavide uspehe. Tekstilci Paračina in Vražedina so vzeli za zgled svoje tovaršice rudarje. Za tekstilci so šla tudi nekatera usnjarska podjetja. Primer srbskih rudarjev je našel odmev tudi pri rudarjih Hrvaške. Kovinarji delajo vsak dan dve uri v korist Fonda za obnovo države. Nekaj teh tekmovalcev kot je ono v Novem Sadu, je bilo predvolilnih. Zavedni novosadski delavci nadaljujejo to tekmovanje do konca leta. Na ta način je delavski razred že pred volitvami glasoval za Ljudsko fronto. Delavski razred je dal reakciji takoj odgovor, kakršni ji pripada — jasn in nedvoumen.

Veličastna zmaga Ljudske fronte je zmaga, ki nam zagotavlja lepšo in srečnejšo bodočnost, ki nas varuje povratka na staro, ki odpira pred nami najširše možnosti, da v Titovi republiki zgradimo srečno in cvetočo domovino enakopravnega ljudstva — ta in taka zmaga naj bo pobuda vsemu delavskemu razredu za še večji razmah pri delu. Z organiziranim in načrtanim povečanjem udarniškega tekmovanja, ki je začelo pred volitvami, delavski razred nadaljuje svoje delo na zgraditvi močne in velike nove Jugoslavije — Zveze ljudskih republik.

11. november je dokazal, da je delavski razred v resnici jedro Osvobodilne fronte

V nedeljo 11. novembra so narodi Jugoslavije potrdili in dokončali to, za kar so šli v borbo leta 1941. Dali so pravi pečat vsem pridobitvam te štiriletno borbe s tem, da so na volitvah v Ustavodajno skupščino izglasovali republiko Jugoslavijo pod vodstvom največjega sina jugoslovanskih narodov — maršala Tita.

Delavski razred, ki je stal v borbi na četr boriščih se množil za svobodo, je tudi na dan 11. novembra dokazal, da ve ceniti kri in žrtve tisočih tovarišev, ki so padli kot borci ali pa omahnil v poslednjem naporu kot talci po različnih slovenskih krajih in vaseh. Z odločitvijo 11. novembra je položil temeljni kamen za zgradbo velike in močne demokratične države, države reda in miru, socialnih in političnih svobod, države enakopravnosti vseh jugoslovanskih narodov.

11. novembra se je izpolnil davni sen naših očetov, sen preminogih velikih mož-mislicev Cankarja, Levstika in Prešerna, sen vseh onih, ki so nekot hrepeneli po pravici, katero so v vsem prejšnjem času zaman iskali. Delavci in nameščenci, člani strokovnih organizacij so se tega dne najbolj jasno zavedli. Med tem, ko so volili, jim je bila pred očmi vsa beda in vse trpljenje preteklih dni, vse izkoriščanje in izrabljanje njihovih sil za koristi poimdnih mogotcev. 11. november je pomenil prelomnico v njihovem življenju. Volili so z mislijo; nikdar več se ne sme vrniti staro! Prav zaradi tega je bil njihov odstotek na voliščih najvišji. Glasovali so za svoje boljše in srečnejše življenje in za lepše življenje svojih otrok.

Vsa Slovenija in Jugoslavija je ta dan glasovala za Tita in republiko in dala z volitvami jasn ter krepak odgovor vsem onim prišepetavalcem, ki so hoteli razbičati enotnost delavskega razreda, enotnost delavcev in kmeta in končno enotnost narodov Jugoslavije. Zmaga Ljudske fronte pri volitvah je jasno pokazala, kako globoko je ukoreninjeno zaupanje vanjo in zavest, da je Ljudska fronta zmogla ustvariti dostojno življenje vsemu delovnemu ljudstvu.

V naši beli prestolnici je glasovalo za listo Ljudske fronte nad 90 odstotkov volivcev.

Slike z ljubljanskih volišč

Na ljubljanskih voliščih je bilo že pred sedmo uro vse živo. Ljudje so prihajali v skupinah, nekeje z godbo, s harmoniko, spet drugje je prikorakala skupina vriskajoč in s pesmijo, da je spravila pokonci še prestale zaspance in jih zveločila s seboj na volišče. Okrašena Ljubljana je s cvetjem in zelenjem, z zastavami in napisi delala prazniško se bolj svečan videz. Kar pomnijo ljubljancani še niso videli svečanjšega dne in bolj ter lepše okrašene prestolnice. Napisi na tramvajih so opominjali mimoidoče: »Si že bil na volišču? Izpolni svojo državljansko dolžnost!»

Radikijski zvočniki so imeli ta dan mnogo poslušalcev. Imeli pa so ta dan izbran in pester spored ter so oddajali ves dan poročila z volišč, partizanske pesmi in koračnice ter narodne pesmi.

Posamezni volilni okraji so tekmovali med seboj v okrašitvi svojih ulic in hiš ter v volilni udeležbi.

Na volišču v Šoli na Prulah je čakala že zgodaj zjutraj precejšnja gruča ljudi. Kljub mrazu in snegu so bili razgibani in so ne-trpno čakali začetka.

»Sikoda da je mraz in slabo vreme,« je tarnalo mlado dekle.

»Kaj hi,« ji je nekdo odgovoril, »samo, da je v tebi lepo.«

Da, mraz in sneg. Sive megle so se trudno vlačile nizko nad strehami mestnih palač in obkrožale cerkvene zvonike. Zakrivale so sonce, da ni moglo prodreti skozi megleno plast. A v srcih ljubljancanov je bilo lepo in svetlo, bila so polna sonca. Bela Ljubljana je doživljala svoj praznik, svoj veliki dan.

V vezo pred volišče se je prisrčno preserep, vesel harmonikaš, raztegnil svoj meh, ter zapel:

»Janez, kranjski Janez, kam odhajaš danes...« da je odmevalo med visokimi stenami šolskega hodnika in se izgubljalo na ulico. Živahne oči so se veselo smejele in mežikale, njegov vrisk je bil sproščen in od zadovoljstva.

Stara Breskvarjeva mama je prišla med prvimi na volišče. »Katera je Titova skrinjica,« je hotela vedeti. In ko je stala pred njo, ji je kri pordečila naguban, ostare obraz. Stare roke so se ji tresle, ko je spuščala kroglico. O, Breskvarjeva mama je dobro vedela, kdo zasluži njeno zaupanje, zato je bil njen obraz tako vesel in zadovoljen, ko je oddala kroglico.

V vrsti čakajočih je stala tovarišica in pripovedovala sosedu: »Veš, strašno sem nervozna. Vso noč nisem mogla zaspati zaradi tega. Ves čas se bojim, da bi me kaj ne premočilo in bi vrgla kroglico v napacno skrinjico. Kaj pa misliš kakšna napaka je bila to. Vse življenje bi se kesala.«

Vse žene, mlade in starejše, ki so prihajale na volišče, so volile z nasmehom in sitjočim obrazom. Dobro so se zavedale, da volijo za tisoče mož, sinov in hčera, ki so padli kot talci in kot borci, vedele so, da bodo z 11. novembrom dokončale to, za kar so oni umirali. Volile so za svoje otroke, da bo njim nekot dobro in lepo. Volile so skupaj, delavke in intelektualke, brez razlike položaja in v isto vrednostjo glasov. Volile so skupaj z možmi z istimi pravdami in istimi dolžnostmi.

Tudi mali Miško Tomšič, sinček ministra tovaršice Vide Tomšičeve je prišel volit.

Rdečo kroglico je prinesel s seboj. Postavil jo je k skrinjici maršala Tita in je bil srečen, ker je volil Tita. Tudi mali Miško je dober državljan.

Radio je vsako uro objavljalo rezultate s posameznih volišč. »Naj živi naš Tito! Naj živi republika«, so vriskale množice po ulicah. Isto so govorili tisočeri napisi na hišah in preko ulic. Povsod so volitve potekale v redu, gladko in nemoteno.

Vojska je prihajala na volišče. Preprosti fantje v uniformah so prišli dokončavati svojo štiriletno borbo. Kar za malo se jim je zdelo, da so morali vzklati roko v skrinjico brez liste. »Zakaj smo se pa borili?« je dejal užaljen mlad, rdečelichen fant. »In kdo nas je vodil?« je dodal njegov tovariš. Mlad mišičnik je bil ves zardel v obraz in kar v zadregi: »Da se ne zmotim,« je dejal. Ko je končal, se je sproščeno oddahnil.

To so samo nekateri od stoterih slik in prizorov z volišč. Vsepovsod je bil tako slovesno in praznično, dogajali so se prizori, ki so človeka morali ganiti. Bela Ljubljana je čudovito lepo proslavila svoj veliki dan.

Tržič v žaru

Tržič v žaru zmagoslavne dne

Tudi Tržičani so 11. novembra dokazali, da so postali novi ljudje.

Mesto je bilo v tednu pred volitvami v znamenju priprav za praznik zmage. Delavci so v prostem času pridno izdelovali predmete za okrašitev tovarni in hiš. Mladina je pletla vence, borci naše vojske pa so pomagali in nabirali smrečje. Tako je bilo že nekaj dni pred nedeljo mesto svečano okrašeno. Skoro ni bilo hiše, kjer bi ne vi-sela okrašena slika maršala Tita, povsod so visle raz streh slovenske in jugoslovanske zastave. Posebno okusno je bil okrašen Mestni dom.

Nad tekstilno tovarno je v noči žarel velik simbol svobode — rdeča zvezda. Tudi ostale tovarne so z okrašitvijo dobile svečano lice.

V soboto zvečer je prebivalstvo dalo duška svojemu navdušenju. V mogočnem spro-vodu je korakala množica po mestnih ulicah z godbo na čelu, s petjem in vriskanjem. Bele, modre in rdeče rakete so razsvetljevale nebo in dajale močan podarek ljudskemu razpoloženju trisočglave množice. Tik pred odločitvijo so Tržičani potrdili svojo nemajno voljo in zahtevo po novi Jugoslaviji. Po končani manifestaciji se kar niso hoteli raziti. Vzklicali in prepevali so še dalje, borci Titove armade pa so piesali Titovo kolo.

Na dan volitev se se na volišče kar vstale povokre. Delavci, žene, mladina in ostali meštari so se začeli zbirati že na vse zgodaj zjutraj in odhajati na volišča. Zato je bila že v prvih jutranjih urah oddana pretežna večina glasov. Sneg in mraz nista motila nih zadrževala ljudstva, ki je tudi popoldne in zvečer v povorkah korakalo po ulicah. Zvečer se je ob razglasitvi izide ponovno zbrala ogromna množica, ki se v veselju in zadovoljstvu ter prekipajočem navdušenju ni hotela pomiriti. Saj drugače tudi ni moglo biti. To je bil izraz volje tistih, katerim je bilo v prejšnjih časih prepovedano sodločati v državnih vprašanjah. To je bil izraz nekot zahtevni delavcev Predilnice in tkalnice, tovarne »Peko«, »Trio«, usnjarijev, kovinarjev, obrtnikov, naprednih tržičskih meščanov, žena, ki so se prvič izrekli za lepšo bodočnost svojih otrok.

Z zmagoslavniimi volitvami je prebivalstvo Tržiča dalo, kakor ostalo ljudstvo od Karavank do Obrida, novi republiki Jugoslaviji svoje priznanje. Istočasno se je oddožilo številnim žrtvam, ki so dale za to, za kar so oni danes glasovali, nešeta življenja.

Rezultat 91,65 odstotkov glasov za Ljudsko fronto ob 99 odstotni volilni udeležbi predstavlja mogočno zmago tržičkega delovnega ljudstva v kraju, kjer so še do letošnjega maja gospodarili in morili okupatorji in njih pomagači.

Se danes plapolajo v Tržiču zastave, kaj-ti dosežena zmaga ni samo trenutnega značaja, temveč pomeni trajno utrditev moči delovnih množic in njih srečnejši jutranji dan.

Ziri za novo Jugoslavijo

in za Tita

11. novembra se je zbudil v Zireh bel dan pod tanko snežno odejo. Vse hiše so bile stvarnostno okrašene, kot bi ne bila zima pred nami, temveč cvetoča, zelena pomlad. Posebno slavnostno so bila okrašena volišča, kot bi na njih svatovali. Vse dopoldne je snežilo nepretrgoma.

Vreme, ki nas v borbah ni nikdar zadrževalo, nas tudi sedaj ni oviralo, da ne bi izvršili svoje dolžnosti in pravice. Na voliščih je bil velik naval, saj je že predpoldan glasovalo preko 80 odstotkov vseh volilnih udeležencev, ki so prihajali na volišče v grupah z zastavami in godbo ter ponekod tudi v narodnih nošah. Vse vprek so vriskali, peli in vzklicali.

Se lepše pa je bilo potem, ko je že večina volivcev oddala svoje glasove. Razvila se je veličastna povorka najprej skozi Ziri in potem dalje skozi Starovas, Dobratevo, na Selo in nazaj v Ziri. Na čelu je jezдила konjenica v narodnih nošah in z zastavami, za njimi pa veseli volilni in mladina, ki so vzklicali novi Jugoslaviji, maršalu Tita. Sovjetski zvezi in generalisimu Stalinu. Manifestanti so svobodno izražali svoja topla čustva ljubezni do nove domovine.

Med tem so na volišča prihajali oni, ki so težko prišli. V Starj vasi na primer je nekaj 81-letna ženica, ki je nekaj časa ni

vstala s postelje, na vsak način hotela na volišče in so jo morali tja pripeljati z vozom. Vračala se je vedra in nasmejana.

Te volitve so bile res svobodne in tajne. Ogromna večina naroda je glasovala za novo Jugoslavijo in za Tita.

Sočinar Franci.

Svojo usodo smo si sami odločili

Trboveljčane so na dan volitev že zgodaj zjutraj prebudili zvoki godbe. Volitvi so se začeli zbirati. Na njih obrazih, s katerih se je leta in leta čitala utrujenost, izmučenost in trpljenje, se je danes čitalo nepopisno veselje. Kdor jim je kdaj koli pogledal v te blede in izžete obraze, je jasno videl razliko med nekaj in danes, ko je iz njih sijalo zadovoljstvo. Kdor jim je kdaj zrasel v tem morečnem rudniškem vzdušju, je prav dobro vedel, kaj pomeni zanj 11. november — dan prvih resnično svobodnih volitev.

Ze pol ure pred napovedanim časom so se začele zbirati pred volišči množice. Mesto je bilo okrašeno, kot da je prišla pomlad v deželo in na oknih so bile razstavljene okrašene slike maršala Tita.

Na volišča so prihajali resni in izžeti rudarji, mladinci, starčki in žene. V Gabenskem je prišel na volišče starček 93 let. Na vprašanje, koga bo volil, se je nasmejal in povedal: »Zakaj me sprašujete, ko veste, da imam rad Tita!«

Tudi v bolnici je vse živo. Kljub boleznim so hoteli biti na ta dan vsi zdravi. Na razpologo so imeli vsa prevozna sredstva in so tako tudi oni lahko izpolnili svojo državljansko dolžnost.

V X. kvartu na volišču I. je prišla na volišče stara ženica. Bila je mati padlega partizana. Ko je stopila pred skrinjico, je nekaj časa pomisljala, potem pa odločno pokazala »figo« skrinjici brez liste in rekla: »To so vaše kroglice.«

Neki drugi ženici pa se je zgodila nesreča, medtem ko je volila. Od samega navdušenja je zgrešila skrinjico in spustila kroglico v skrinjico brez liste. V istem trenutku, ko je spustila kroglico v skrinjico, se je zavedla in planila v jok. Prošila je komisijo, če bi lahko popravila napako, kar pa ji leta ni mogla ustreci.

Volilni rezultat zvečer je z 96,3 odst. glasov za Ljudsko fronto dokazal, da so se trboveljski rudarji in trboveljska delovna inteligencija tega dne dobro zavedali, da pomeni 11. november zanje prelomnico med stari in novim časom ter med stari in novimi razmerami.

Hrušica pri Jesenicah je volila stoodstotno

Hrušico pri Jesenicah so že davno pozneje nazivali »republiko«. Danes pa je že v predvolilni kampanji dokazala svojo povezanost v Osvobodilni fronti. Potnik, ki se je vozil z vlakom mimo postaje, je lahko opazil okrašeno posteljo z zelenjem, zastavami, peterokrakimi zvezdami in pomembnimi napisi.

Zvečer pred volitvami so se Hrušičani zbrali v mogočno povorko z bakljami in godbo na čelu sprevoda, in tako manifestirali že pred volitvami svojo odločitev. Njihova godba je imela prav ta večer svoj prvi nastop po vojni. Med igranjem koračnic, petjem in vzklikanjem svobodi, Osvobodilni fronti, bratski Sovjetski zvezi, maršalu Tita in republiki so manifestanti obhodili vso vas. Na Možakiji, katera je bila med okupacijo dom in zatočišče mnogim partizanom, a preminogim tudi grob, je ta večer dogoreval kres.

Po končani manifestaciji se ljudje kar niso hoteli raziti. Petje, vzklikanje in vrisk so odmevali še pozno v noč.

Na vasi sta se pogovarjala dva stara očeta. »Se spominjaš,« je dejal prvi, »kakšna je bila volilna agitacija v prejšnjih časih. Zvečer, ko sem se vračal iz službe, sem na vsakih par korakov srečaval agitatorje druge stranke; vsak je imel gorjajo v roki in plakate.« Drugi se je tega prav dobro spominjal. Vedel je tudi, da so državo stisla tako volitve težke milijone. Danes pa pripelje vsak po svojih močeh in bomo te volitve plačali sami.

Jesenice in Hrušica sta bili vso noč v morju luči. Mnoge med njimi so bile razsvetljene rdeče zvezde — simbol svobode.

V nedeljo, na dan samih volitev, je bilo nebo zastro z oblaki in meglo. Mraz in sneg nista mogla vplivati na razpoloženje ljudi. Že ob šestih zjutraj je odigrala godba budnico, množice pa so se zbrale v povorko in krenile na Belo polje, kjer je grob 46 talcev. Tu so se spominili njihovih žrtev in počastili spomin vseh teh padlin za svobodo.

Povorka je krenila nato na volišče. Skoro vsi volivci so že dopoldne opravili svojo državljansko dolžnost, samo oni, ki so imeli službo in to železničarji in tovarniški delavci so prišli popoldne. Da bo udeležba stoodstotna, se je pokazalo že v prvih popoldnanskih urah.

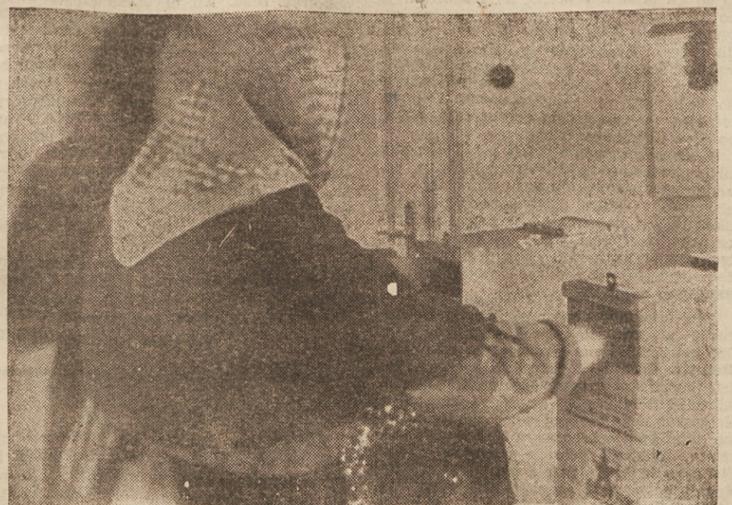
Ookoli dveh je prišla na volišče Rozmanova mama. Težko je hodila, zato jo je vodil pod roko mož njene vnukinje, 93 letna ženica je bila najstarejša volivka v okraju. Volila je sama, in ko je opravila, se ji je predsednik volivne komisije zahvalil, da se je potrudila na volišče.

Ob treh popoldne je član volivne komisije napisal na oglasno desko pred pisarno, da je volilo 569 volivcev, kar zneso 100 odstotkov.

Hrušica, ta mala gorenjska vasica, je 11. novembra odločila svojo usodo. Volila je republiko, na čelu z maršalom Titom.

13-letni mladinec iz Trbovelj si je v borbi priporil volilno pravico

Stare ženice iz okolice Vrauskega volitjo

Volilni obračun

Strokovne organizacije delavcev in nametnečev in z njimi ves delavski razred so se pri sedanjih volitvah zavedale, zakaj gre. Zato lahko mirno čakajo na sodbo zgodovine, ki bo zapisala, da so storile v po-ni meri svoje poslanstvo in svojo dolžnost.

Čprav je bilo vprašanje režima, ki naj vlada novi Jugoslaviji, rešeno že na bojni poljanah, vendar se je morala dati našemu narodnemu vodstvu prilika, da položi za svoje delo in ukrene v narodni osvobodilni borbi račun pred vsem narodom, da ga odobri in mu da razrešnico, ali da ga ne odobri in pokliče svoje vodstvo na odgovornost. Lepše razrešnice, kakršna je bila po naša prvi teh volitvah, si tudi samo narodno vodstvo ni moglo želeli.

Pri teh volitvah sta trčili z vso silo ena ob drugo dve miselnosti: ena izvirajoča iz naše preteklosti, ko smo živeli pod tujo vladavino kot drugorazredni narod, in druga, ki se je rodila v tistem času, ko je klical takrat močnejši okupator našemu narodu: Udarite sel! Pa je prvič v vsej naši zgodovini odgovorilo naše, takrat novo narodno vodstvo: Ne!

Ta opev pomeni za našo prejšnjo miselnost ogromno duhovno revolucijo in za ljudi, ki jim je naša preteklost vcepila vero v predanost usodi, nezavilnost predznanost, skrajni bi rekli, bogokletstvo!

Sedaj je za nami preteklost. Globoke rane nam je zasekala ta strašna borba, toda ostali smo gospodar na svoji zemlji. Sedaj moramo še dokazati, da smo se znašli v vlogi gospodarja in da bomo znali nametno gospodariti. Naloge niso lahke. Vsi, ki smo se udeleževali volilnih sestankov, smo se tudi lahko uverili, da se tudi naše ljudske množice v celoti še ne zavedajo velikih nalog in odgovornosti, ki so jo prevzele s tem, da so postale suvereni narod z lastno državnostjo.

V primerjavi z našimi sosedami ali s katerim koli evropskim narodom lahko rečemo, da je pri nas volja za obnovo na visoki stopnji. Če pa pregledamo težave in zapreke, ki jih moramo premagati, da zacelimo rane štiriletnega razdeljanja, pa z omenjeno voljo ne moremo biti zadovoljni. Že sama obnova naše obrtno-industrijske delavnosti je ogromen problem. Nabava surovin našim obrtnim delavcem in tovarnam pri sedanjem pomanjkanju voznega parka in pri le zaslonu popraviljenih prometnih napravah je vprašanje, s katerim bomo imeli še precej časa opravka. Organizacija pravilne in načrtno razmestitve delovne sile je drugo vprašanje, ki mora biti šele rešeno. Dvig naše agrarne produkcije je nadaljno vprašanje, brez katerega ni poti v blaginjsost. Potem le na še eno vprašanje, ki izvira prav iz nerednosti gornjih vprašanj, to je prehrana našega prebivalstva v razmerah, v kakršnih živimo.

Ne moremo reči, da se resnosti tega vprašanja prav vsi sloji našega naroda dovolj živo zavedajo. Niti se dovolj živo ne zavedajo težav prebivalci mestnih in industrijskih centrov, niti prebivalci iz kmečkih predelov. Oboji morajo vedeti, da je življenjskih potrebščin le omejena količina na razpolago in je treba iz tega dejstva nujno povleči vse potrebne konsekvence. Prebivalci mestnih centrov se morajo nujno zavedati, da je vprašanje štednje in racionalna poraba življenjskih potrebščin vprašanje, ki spada za obseg dobre državljske vzgoje. To resnico so utemeljavali vsi kandidati naše Osvobodilne fronte.

Na drugi strani smo pa kmečkemu prebivalstvu natočili povsem čistega vina. Pri sedanjih situacijah ni mogoče, da si nekdo pridrži hrane toliko, da bi lahko šestkrat na dan jedel, dočim bi njegov sorojak v mestnem ali industrijskem centru umiral od gladi. Vlada, če je res prava narodna vlada, mora zato poseči zmes kot posredovalec in mora skrbeti za pravilno razdelitev tako, da bo skromna količina hrane pravilno porazdeljena, da bo ostalo kmetu, kar nujno potrebuje za življenje in da bosta dobila tudi delavec in mešan toliko, da bosta v stanju pričakati boljših časov. Če bi vlada tega ne storila, bi zašli v kaos, iz katerega bi ne bilo izhoda. Poseg vlade v to vprašanje pomeni vzdrževanje reda, red je pa pogoj za zakonitost, mir, svobodo in demokracijo.

Kmečko prebivalstvo, kjer koli mu je bil ta problem z vsjo odkritostjo razložen, je vzelo zadevo z razumevanjem in znanje. Kjer pa tudi te volitve niso dale priliko te probleme javno obravnavati, je na treba takoj po volitvah s tem nadaljevati.

Pot k obnovi mora biti spramlna s prednostjo, požrtvovalnostjo in odločnostjo vseh naših delovnih ljudi, bodisi delavcev, kmetov ali izobražencev. Uspehi ne bodo izostali. Iz dneva v dan se sicer napredek ne bo opazil, če se bomo ozrli vsak dokončani mesec nazaj na izvršeno delo, bo pa napredek dobro viden. Če pomislimo, kako je bilo še pred šestimi meseci pri nas in kako je sedaj, potem vidimo, da je bil v nekaterih panogah našega narodnega gospodarstva, zlasti pri železničarjih, dosežen že čudežni uspeh.

Jugoslavija je po svojih naravnih zakladih bogata dežela. Te naravne zaklade staviti našemu gospodarstvu na razpolago, je delo bodočih dni in mesecev. Samo eno ali dve leti, samo eno ali dve leti pridelnega dela naše obrti in industrije, pa bodo zacelile rane, ki nam jih je zadala ta strašna vojna. Ostali bomo na njo le še spominni in parližanski grobovi po gorah. In ostala nam bo zavest, da smo dokončno gospodar na svoji zemlji. Prav ta zavest bo pa najbogatejša plačila za vse, kar smo pretrpeli in žrtvovali.

PRAVILA

krajevnih medstrokovnih svetov (KMS) na področju Glavnega odbora ESZDN Slovenije

Objavljamo pravila za krajevne medstrokovne svete in jih dajemo članstvu v diskusijo. Pošiljajte svoje pripombe, ki se vam zdijo ustrezne in opozarjate na stvari, katere se se v vaši praksi pokazate boljše.

Glavni odbor ESZDNS.

Čl. 1.
V vseh krajih (mestih in trgih) na področju Glavnega odbora ESZDNJ za Slovenijo, v katerih obstojta vsaj dve podružnici različnih strokovnih zvez zali vsaj dva krajevna odbora, se na podstavi čl. 36 začasnih pravil ESZDNJ zaradi povezanosti vsem v kraju in bližnjem okolju obstoječimi organizacijam ter zaradi vodstva skupnih zadev in akcij vsega delavstva v kraju in bližnjem okolju ustanovi krajevni medstrokovni svet.

Čl. 2.
Delovno področje na sedežih okrajev ustanovljenih krajevnih medstrokovnih svetov obsega vse okraje. Če v istem okraju obstoji več krajevnih medstrokovnih svetov, si le-ti v sporazumu z Glavnim odborom za Slovenijo razdelijo ozemlje okraja v delovna področja.

Čl. 3.
Krajevne medstrokovne svete sestavljajo:
a) člani krajevnih odborov, kjer pa teh ni, odbori podružnic strokovnih zvez v dotičnem kraju;
b) organi vplačevalnic;
c) po eden zastopnik izven sedeža krajevnega medstrokovnega sveta obstoječih podružnic.

Čl. 4.
Krajevni medstrokovni sveti vzdržujejo redne zveze z Glavnim odborom ESZDNJ za Slovenijo; so pod njegovim neposrednim nadzorstvom ter prejemajo od njega smernice za svoje delovanje.

Čl. 5.
Krajevni medstrokovni svet sestoji iz plenuma, izvršilnega odbora in finančnega nadzorstva. Plenum krajevnega medstrokovnega sveta tvori jo čl. 3 navedeni or-

gani strokovnih forumov. Ta voli iz svoje srede izvršilni odbor, ki ga tvori 5 do 9 oseb, v finančno nadzorstvo pa 3 osebe, ki imajo bivališče na sedežu sveta. Sklepa se s navadno večino.

Čl. 6.
Finančno nadzorstvo voli iz svoje srede predsednika. Pregled finančnega poslovanja krajevnih strokovnih svetov se vrši vsaj enkrat mesečno.

Čl. 7.
Na zasedanjih plenuma krajevnih medstrokovnih svetov smejo sodelovati tudi člani višjih forumov; Glavnega odbora za Jugoslavijo, Glavnega odbora za Slovenijo, tajništve, ki jih imajo posamezne zveze v Sloveniji, kakor tudi člani uredništva strokovnega časopisa, vendar brez pravice glasovanja.

Čl. 8.
Izvršilni odbor KMS voli iz svoje srede predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika. Predsednik in tajnik sklicujeta seje izvršilnega odbora. Seje plenuma sklicuje izvršilni odbor. Seje izvršilnega odbora se sklicujejo po potrebi, vsekakor pa vsaj vsakih 15 dni; seje plenuma se sklicujejo vsaj enkrat mesečno.

Čl. 9.
Pečat krajevnih medstrokovnih svetov se glasi: »KRAJEVNI MEDSTROKOVNI SVET ESZDNJ V.....« (z oznako kraja, v katerem je sedež krajevnega medstrokovnega sveta). Pečat hrani predsednik.

Čl. 10.
Naloga krajevnih medstrokovnih svetov je zlasti:

- da se trudijo za čim tesnejšo povezavo in skladnost delovanja strokovnih organizacij, ki obstojajo v dotičnem kraju in njihovem delovanju;
- da skrbijo za vzdrževanje članov strokovnih zvez s tem da jih poučujejo o splošnih vprašanjih, s katerimi se bavi celotno glasbo ESZDNJ;
- da preko svojih kulturno-prosvetnih odborov skrbijo za kulturni napredek članov strokovnih organizacij v svojem okolju;

Tovariši, odstranimo napake!

Glavna naloga vseh zavednih delavcev in intelektualcev je, da razumejo, kaj se pravi v današnjem času pravilno gledati na našo s tako težkimi boji in velikimi žrtvami priborjeno oblast in jo tudi kot tako smatrali, da je to naša oblast in jo znati braniti proti vsem sovražnikom. Tej naši oblasti moramo omogočiti organizirati pravilno gospodarski razvoj, omogočiti in ustvarjati pogoje za pravilno narodno gospodarstvo, zagaranjati z našim pravilnim odnosom in razumevanjem izgradnjo oblasti, izgradnjo naprednega gospodarstva, načrtno usmerjanja izgradnje industrije, poljedelstva itd. Da bomo dosegli cilje, kot so n. pr.: hitra izgradnja težke industrije, postavljen naših železnic v stanje, ki bo odgovarjalo našim maksimalnim zahtevam za prevoz vseh vrst blaga in materiala; da bo naša kovinska, tekstilna, rudarska, gradbena, lesna, kemična in tudi vsa ostala industrija mogla korakati in producirati toliko, doseči da si bomo po želji lahko kupili, kar si bomo želeli in potrebovali, je predvsem treba razumeti, kako naš gospodarino in sami bomo omogočili, da se bo naš našt uresničil.

oralna plodna zemlje obdelali hitro in s strojinim obdelovanjem, bomo omogočili hiter in ugoden nakup vsega potrebnega blaga. Tudi v tem kot v vseh ostalih primerih pomeni dvigniti vrednost denarja na osnovi stvarno vloženega truda v delo. Predvsem so danes cene nekaterim izdelkom in živilom še krivične v primeru z vložnim trudom v delo, če se te proizvode ne dobi drugače, kot na črni borzi in se plača visoka krivična cena, nekaterim danes še zelo iskanim živilom in drugim izdelkom. Enostavno: vrednost denarja se dviga s tem, če bomo dobili na trgu cenejše proizvode pri neizpremenjenih plačah. Na ta način se bo dvigala realna plača.

Vzemimo še tretji primer. Neenake plače po strokah v tovarnah in rudnikih so v nekaterih primerih krivične v zvezi s ceno izdelka iste stroke na trgu in ceno izdelka v drugi nižje plačani stroki. Tako je na primer v rudarski stroki, kjer rudarji zaslužijo precej več, kot na primer stavbni delavci, ki so tudi izpostavljeni vremenskim neprivilkam, krivica v tem, da mora zidar plačati zelo drago tisti premož, dočim bo omogočeno rudarju priti hitreje in cenejše do stanovanja, ker je stavbni delavec nižje plačan. Nadalje imajo tudi delavci tekstilne stroke boljše pogoje zaslužka, kot delavstvo v stavbni ali lesni stroki in se prav tako kaže razlika v korist tekstilcev. Razlika v korist rudarjev in tekstilcev se obični ne samo glede stavbine, ampak tudi pri delstvu ostalih strokov.

In dalje, kar je še važnejše za celotno državno gospodarstvo, za uditve vrednosti dinarja na mednarodnem trgu: mobilizacija naše industrije in naš doprinos k temu. Za načrtno izgradnjo in mobilizacijo industrije je potrebno imeti sredstva, potreben je denar. Delegati po tovarnah in sindikalne podružnice morajo omogočiti, da naša podjetja postanejo aktivna, se pravi: gospodariti morajo tako, da bo na koncu leta v blagajni dobiček, ki bo šel skozi državno blagajno za investicijo in izgradnjo novih tovarn vseh tistih že zgoraj naštetih izdatkov. Kdo naj to omogoči? Ali morda strle iz Amerike? Ali morda tisti izkoriščevalci, ki bi rad dobiček spravili v svoj žep? Ali morda tisti, ki bi še danes rad lenaril in živel kot trot od izmožavanja in izkoriščanja delavljnih in trudečih se. Ne, vsem tem ni v interesu hitro premaganje vseh težav v naši državi. Mi sami moramo omogočiti, sami moramo žrtvovati in dati sredstva, denarne vsote za izgradnjo, za investicijo za nas gradečo se svobodo, zadovoljno, miroljubno, močeno domovino Jugoslavijo. Če bomo tudi v tem oziru omogočili brez inflacije investirati izgradnjo našega celotnega državnega gospodarstva, potem bomo na edino pravi poti Konsolidacija na znotraj, uditve dejanske vrednosti dinarja, ki bo kot valuta za našo zunanjo trgovino imel samo takšno vrednost, kolikor bo vložena truda v delo, v ceni izdelka, katera bo nizka ali pa visoka z ozirom na stroške izdelka, ki ga bomo prodajali na domačem ali tujem trgu. Torej spet dokaz, da je osnova za večjo vrednost dinarja v cenejšem izdelku. Ne jako, da bi služili in

Še o delavskih zaupnikih

Pred delavstvom stoji nova važna naloga. Blizajo se volitve delavskih zaupnikov po vseh zasebnih, združinskih in državnih podjetjih, uradih, ustanovah in organizacijah, v katerih je zaposlenih najmanj pet delavcev, namestencev in uslužbencev.

Delavski zaupniki se bodo volili z neposrednim tajnim glasovanjem na podlagi kandidatnih list. Aktivno volilno pravico imajo delavci in vajenci obeh spolov, ki so ob času volitev v podjetju zaposleni. Za delavskega zaupnika je lahko izvoljen vsak delavec, ki ima državljanske pravice in ki je izpolnil 18 let. Število delavskih zaupnikov in njihovih namestnikov se določijo po številu delavcev, zaposlenih v podjetju. Tako se n. pr. voli: od 5 do 20 delavcev 1 zaupnik, od 21 do 50 delavcev 3 zaupniki, od 51 do 100 delavcev 4 zaupniki, od 101 do 150 delavcev 5 zaupnikov in od 151 do 250 delavcev 6 zaupnikov. Če je delavec več kot 250, se na vsakih nadaljnjih sto voli še po en zaupnik, toda v podjetju ne sme biti izvoljenih več kot dvajset zaupnikov.

Naloga delavskih zaupnikov so zelo odgovorne in važne, zato je dolžnost zavednih delavcev in namestencev, da izberejo iz svoje srede res le najboljše, najdelavnejše in najbolj predane tovariše in tovarišice, katerim bodo lahko zaupali in o katerih so prepričani, da bodo znali štiti njihove socialne, gospodarske in kulturne koristi.

Na delavskih zaupnikih leži velik del odgovornosti, kako bo delo po tovarnah, obratih, rudnikih, uradih in drugih ustanovah uspevalo. Njihova dolžnost je, da pomagajo pri zvišanju proizvodnje in da vnešajo med delavce in namestencev nov duh in nov odnos do dela, kar mora imeti za posledico, da bo delo teklo s pospešenim tempom. Pri tem je velike važnosti, da bo povsod delovna disciplina na kar najvišji stopnji. Delavski zaupniki nadzorujejo proizvodnjo in izvajanje načrta v podjetjih, razen v podjetjih, ki delajo izključno za vojsko.

Velik delež pada nanje tudi v pomoči pristojni oblasti. Ta pomoč naj se kaže pri nadzoruvanju kako se izvajajo zakoni, uredbi in naredbe oblasti.

Če uprava podjetja namerava odpustiti ali namestiti delavca in namestencev, je delavski zaupnik dolžan, da poda o tem svoje mnenje. Prav tako vodi evidenco o nesrečah v podjetjih in o tem redno obvešča pristojne organe oblasti.

Kjer koli so pri podjetjih razne ustanove, delavska stanovanja, otroška zaveti-

šča, kuhinje itd., mora povsod sodelovati dajati nasvete.

Potrebujemo strokovno izvežbanih vajencev in delavcev. Delavski zaupnik lahko mnogo napravi, da jih zainteresira in navduši za strokovno izobraževanje in usposabljanje.

Ni manj važna in odgovorna naloga čaka delavske zaupnike na gospodarskem področju. V sporazumu s strokovnimi organizacijami, z upravami podjetij in z narodnimi oblastmi morajo dajati pobudo za delo, dvigati delovno disciplino in se boriti proti pojavom sabotaže.

Rdeči križ skrbi za vojne sirote, za internirance, izgance, vojne ujetnike, za svujce talcev, za vse naše ljudi v stiski. Kdo je, ki ne bi Rdečemu križu pomagal pri njegovem človekoljubnem delu!

Teden Rdečega križa

Te dni je poteklo šest mesecev, odkar je minila najokrutnejša vojna vseh časov. Bila je povsem uničevalna vojna, ki jo je vasil miroljubnemu človeštvu po nadoblasti hilepi fašizem. Hitlerjevski bes je rušil vse, do kamor je segla njegova moč. Fašizem je hotel iztrebiti narode, zlasti slovanske narode, in uničiti njihovo imovino. Če nič drugega niso dosegli v tej vojni, to so delo dosegli. Spočetka so izvajali svoj uničevalni vojni spored, ker so navidezno zmagovali, pozneje na unikli zato, ker so spoznali, da je ta vojna najstrašnejša predvsem zanje, in so hoteli pred svojim zlomom čim bolj okrniti napadenegega nasprotnika.

Ko danes Jugoslavo obnovljamo svojo državo, vidimo, da smo v zmagovalni vojni dosegli težko pričakovano svobodo le s težkimi izgubami. Potovanje po deželi nam nudi strašno sliko opustošenja. Ta slika postane še groznejša s številnim ugotavljanjem škode: skoraj milijon in tričetrt za svobodo padlih borcev, desetstotisoč porujenih, stotisoč v internacije izgnanih, desetstotisoč sirot, vdov, invalidov. Porušeni so domovi, uničena gospodarska poslopja, tvornice, prometna sredstva in kulturne ter socialne ustanove. To vse gre v milijardne vsote.

Največjo škodo ima delovno ljudstvo. Dalo je največ krvnih pa tudi materialnih žrtve. Danes mora prav to delovno ljudstvo obnovljati svojo porušeno domovino. Obnavlja jo s ponosom in zavestno: vojna, strašna kot je bila, je napravila konec vsemu. Napravila je konec redu, ki je pahnil delovno ljudstvo v bedo, in inovini onih, ki so ga prisilili v borbo. Zapuščena, ki je po vsej morji ostala, je malo vredna ruševina. In če at bo delovno ljudstvo iz svojih preostalih sredstev zgradilo boljše bodočnost, ne bo zanj nikogar nič dolgovalo, ne bo od nikogar odvisno, niti mu ne bo treba biti nikomar hvaležno. Obnova, točneje povedano, šele ustvarjanje iz nič, bo plod njegovega truda.

Za obnovo moramo delati vsi. To so najvažnejše plasti naroda, delovnega ljudstva, povezanega v strokovnih kot množičnih organizacijah v sklopu splošne politične organizacije. Pri nas imamo še druge množične organizacije, ki imajo isti skupen smoter, vendar ga zaradi lažje dosege po načelu smotrne razmestitve moči izvajajo vsaka po svoji liniji.

Med take množične organizacije štejeemo tudi Rdeči križ Slovenije. Ustanovljen je bil 18. junija 1944 na osvobojenem ozemlju v Beli Krajini iz istih potreb in kot posledica iste borbe kot druge naše množične organizacije. Ves čas do popolne osvoboditve domovine je na osvobojenem ozemlju usposobno dajal pomoč borem in ljudstvu. V novi državi bo svoje delo še pomnožil. Ideja Rdečega križa je najplemenitejša: preprečevati gorje, tam pa, kjer se pojavi, ga olajševati. Boriti se proti vojni, če pa že nastane, z vsemi svojimi sredstvi ublaževati njene učinke.

Naš RK uspešno izpolnjuje postavljene

da vzdržujejo in upravljajo skupne poslovne prostore; da zbirajo statistične podatke.

Čl. 11.
Krajevni medstrokovni sveti morajo podpirati delovanje vseh strokovnih (kulturno-prosvetnih in telesno-vzgojnih) organizacij v svojem kraju, zlasti šibkejših, ki nimajo zadostnega števila zgrajenih in splošnih funkcionarjev in voditeljev. Pri tem pa se ne smejo vmešavati v stranje posle, ki jih posamezne organizacije opravljajo po svojih pravilih, sklepih in ostalih predpisih, izdanih od strani njihovih pristojnih forumov. Le na poziv teh njihovih forumov ali Glavnega odbora ESZDNJ za Jugoslavijo oz. Glavnega odbora ESZDNJ za Slovenijo so krajevni medstrokovni sveti upravičeni poseči v organizacijske in razne druge spore pri posameznih organizacijah (krajevni odbori — tako strokovnih, kakor kulturno-prosvetnih in telesno-vzgojnih — ter podružnicah) ter podajati o njih svoje mnenje in zahtevana pojasnila.

Čl. 12.
Za vzdrževanje krajevnih medstrokovnih svetov pričujejo krajevni odbori, kjer pa teh ni, podružnice in vplačevalnice strokovnih zvez, prav tako pa tudi krajevni kulturno-prosvetni in telesno-vzgojni odbori 5% od vsote vseh iz naslova članarine pobranih zneskov. Po potrebi se smejo v korist krajevnih medstrokovnih svetov prirediti tudi posebne prireditve.

Čl. 13.
Krajevni medstrokovni sveti morajo o svojem delovanju in finančnem poslovanju pošiljati redno vsak mesec pismena poročila Glavnemu odboru ESZDNJ za Slovenijo.

Čl. 14.
Če izvršilni odbor KMS ne bi izpolnjeval svojih dolžnosti ali bi v važni točki kršil pravila ESZDNJ, sklicuje splošnega državnega strokovnega kongresa ali splošna načela, na katerih stoji delovanje ESZDNJ, ga sme Glavni odbor ESZDNJ za Slovenijo suspenzirati ali razpustiti, postavi poverjenični odbor za začasno upravo in po pravomocni razprsti sklicati plenum. Izvršilni odbor ima pravico pričitbe na Glavni odbor ESZDNJ za Jugoslavijo; pričitba se mera vložiti najkasneje v roku 1 meseca pri Glavnem odboru ESZDNJ za Slovenijo.

Med delavstvom morajo uveljavljati smisel za racionalno delo v podjetju. Na delavskih sestankih naj pretresajo vprašanja o pomanjkljivostih in težavah, ki ovirajo uspešno proizvodnjo, predlagati ukrepe za njih odpravo in skupno s strokovnimi organizacijami organizirati tekmovanje za zboljšanje načina dela, za povečano storitev, za izpolnitev vseh nalog v proizvodnji in za maksimalno izkoriščanje zmogljivosti podjetja.

To so naloge delavskih zaupnikov. Iz njih lahko razvidimo, kako temeljito moramo premisliti in izbrati res najboljše ljudi, da bodo v redu izvrševali vse to, kajti od pravilnega in dobrega dela zaupnikov je v veliki meri odvisna naša gospodarski razvoj.

S tem se zopet točno pokaže vrednost in padeč denarja na osnovi vložene truda pri delu. Poljedelski proizvodi in cena tem proizvodom se bo dvigala in padala z višino teh proizvodov na trgu. Če bomo to vejo gospodarstva z obdelovanjem zadnjega

Člani podružnice ESZDN pri Glavnem odboru RKS

Preklic

Izgubil sem člansko legitimacijo, izdano od Zveznega tajništva Zveze železniških in prevoznih delavcev in namestencev Jugoslavije, glasečo se na ime Rože Danilo, prometnik s števil. zveze 65.064 in števil. članske legitimacije 253.064.

S tem jo preklicujem.

O dokladah za otroke

Ko smo dobili uredbu o ureditvi mezd in plač delavcev in nameščencev v državnih gospodarskih in zasebnih podjetjih, zasebnih ustanovah in organizacijah, smo videli, da je za meze in plače obveljalo: meze so za delavce in delavke pri istem poslu in z istim učinkom enake.

Uredba sama pa posveča veliko skrb za tudi delavci družini. Enako mezdo naj za enako delo sicer dobivata samski delavec in delavec z družino. Iz sklada za pomoč delavcem in nameščencem rodbinam z otroki pa naj se plačuje delavcu z otroki dnevna doklada po 7 dinarjev, oziroma mesečna doklada po 175 din za otroka.

V uredbi so določena tudi še glavna načela, po katerih se morajo priznavati doklade za otroke.

Doklada za otroke naj se izplačuje delavcem in nameščencem za otroke pod 14 leti starosti, če pa se otrok šola in ni zaposlen, gre roditeljem doklada, dokler otrok ne dovrši 18. leta starosti.

Dokladi za otroke mora praviloma prejemati oče in oče dobiva zato za otroke doklado, če sta zaposlena oba zakonca. Če pa vzdržuje zakonske ali nezakonske otroke mati, gre doklada materi.

Posebej je še omeniti, da je v uredbi o ureditvi prejemkov civilnih državnih uslužbencev in ostalih javnih uslužbencev zveznih ministrstev in ustanov izrecno povedano, da so glede rodbinske doklade nezakonski otroci izenačeni z zakonskimi.

Minister za socialno politiko je izdal na podlagi uredbe pravilnik o izplačevanju doklade za otroke iz sklada za pomoč delavskim in nameščencem družinam z otroki, posebno navodilo o pravici do doklade za otroke po ureditvi mezd in plač in posebej je odobrila navodila Osrednjega zavoda za socialno zavarovanje v Zagrebu za izplačevanje družinskih dokladov.

Če sedaj preučimo vse doslej izdane in veljavne odredbe, vemo, da se je osmoval za izplačevanje doklad za otroke pri Osrednjem zavodu za socialno zavarovanje v Zagrebu sklad za pomoč delavskim in nameščencem družinam z otroki.

V uredbi o uvedbi emotnega prispevka za vse ustanove obveznega zavarovanja pa je določeno, da znaša prispevek za ta sklad 7,7% zavarovane meze, ki ga mora v celoti plačevati delodajalec.

Pravico do doklade iz tega sklada ima vsak delavec in nameščenec:

- a) v dobi zaposlitve;
- b) v dobi prekinitve dela zaradi bolezni, ki povzroča nesposobnost za delo;
- c) v dobi poroda;
- d) v dobi onemoglosti;
- e) v primeru nesreče, ako zmanjšanje delovne sposobnosti preseže 66% in
- f) za časa vojaških vaj.

Pravilnik zahteva:

Pravica do doklade se priznava na podlagi pisne prijave, predložene na predpisnem obrazcu pristojni ustanovi socialnega zavarovanja (pri nes toraj Filijali Federalnega zavoda bodisi v Ljubljani, Kranju, na Ječnicah, v Trbovljah, Celju ali Mariboru). Na prijavnici mora delodajalec potrditi, da je delavec pri njem zaposlen. Prijavi je treba priložiti izpis iz matičnih knjig ali potrdilo pristojne oblasti, ki registrira novorojence, oziroma glede otrok nad 14 letom starosti, ki obiskujejo šole, dokladilo o šolanju. Izpiski iz matičnih knjig (registracije) in dokladila o šolanju so prosti taks.

Za dokladilo o otrokovi starosti lahko, če ni izpiska iz matičnih knjig (registracije), zadostuje izjava dveh državljanov,

katero overovi pristojni narodni odbor. Takšna izjava more služiti tudi za dokaz, da otrok ni zaposlen, da oče ni zaposlen v primeru, če prejema dodatki za otroke mati, kakor tudi, da mati vzdržuje zakonske ali nezakonske otroke.

Pravilnik nalaga delavcu tudi, da mora takoj prijaviti vsako izpremembo, ki vpliva na njegovo pravico do tega dodatka.

Če smo kar obširno napisali, kaj zahteva pravilnik od delavca, kadar zahteva za svojega otroka dodatek, smo to storili zato, da bomo morda tako prihranili nepotrebna pota družinskemu očetu, na drugi strani pa nepotrebno delo pristojni ustanovi socialnega zavarovanja.

Pravica do dodatka za otroka mora biti izpričana, mora biti dokazana! Če torej krajevni odbori potrjujejo delavcem vprašalne pole za doklade, tedaj naj se taka potrdila tako glase, da krajevni ali mestni odbor potrjuje, da ima delavec resnično recimo tri zakonske otroke pod 14 leti starosti, da resnično skrbi zanje in da mati za te otroke ne prejema nobenih dokladov iz tega sklada. Če potrdilo ne bi bilo izčrpno, ne bi bilo točno, bo moral delavec ponovno na pot, ponovno bo motil uradovanje, vse zato, ker ni bilo prvo potrdilo zadostno.

Najvažnejše pa je: za katerega otroka more delavec prejemati iz sklada za pomoč delavskim in nameščencem družinam z otroki doklado?

O tem nas poučita navodilo ministra za socialno politiko o pravici do doklade in posebno navodilo Osrednjega zavoda za socialno zavarovanje v Zagrebu. Združimo obe navodili in proučimo, za katere otroke moremo prejemati dodatke!

Doklada gre za zakonske, pozakojene, nezakonske, posvojene otroke, doklada pa gre tudi za pastorko in za otroke, ki jih je delavec vzel k sebi v svojo družino in jih brezplačno ali brez nagrade iz lastnih sredstev vzdržuje.

Mislimo, da ni treba posebnega tolmačenja za zakonske, pozakojene, nezakonske in posvojene otroke. Malo pojasnila je treba za pastorko in za otroke, ki jih je delavec vzel k sebi v svojo družino in jih brez plače ali nagrade popolnoma vzdržuje.

Pastorek je nezakonski otrok poročenega zakonskega druga, katerega otroku pa je že umrl oče ali umrla mati. Dodatek na gre tudi za otroke, za katere ni bil sicer sklenjen dogovor o prišvojitvi (adoptaciji) ni treba niti, da so v sorodstvenem razmerju z delavcem, pa vendar žive v družinski skupnosti z delavcem, in jih popolnoma in brezplačno vzdržuje.

Če hoče delavec za take otroke prejemati doklado, mora torej dokazati s potrdilom pristojne narodne oblasti, da žive z njim v družinski skupnosti in da jih popolnoma in brezplačno vzdržuje.

Navedli smo sicer že, da more delavec prejemati doklado za svojega upravičenega otroka le do 14. leta ali pa do 18. leta, če se šola v državi ali inozemstvu, v javnih ali priznanih zasebnih šolah obsega ali strokovnega pouka in sicer samo za tist čas, ko ga vodi pristojna šolska uprava kot svojega rednega učenca.

Treba pa je vedeti za naslednje omejitve tega splošnega doložila.

- Doklada za otroka ne gre:
 - a) če ima otrok v javni ali zasebni službi na mesec več kot 250 dinarjev čistega dohodka v denarju ali enako v naravi;
 - b) če dob otrok mesto v javnem, civilnem, vojaškem, dobrodelnem ali vzgojnem zavodu, domačem ali tujem in uživa brezplačno vzdrževanje;

c) če dobliva otrok od domačih ali tujih ustanov šolsko ali znanstveno štipendijo, podporo ali ustanovo, ki presega 250 dinarjev na mesec;

d) če vstopi otrok v trgovino, obrt ali v kako podjetje kot učenec;

e) če ima otrok od lastne prejemne ali nepremične imovine nad 250 dinarjev čistega dohodka na mesec.

Namenoma smo podčrtali: oče za otroka, ki vstopi v trgovino, obrt ali v kako podjetje kot učenec, nima pravice do dohodka, to pa zato, ker ima tak otrok po ureditvi o ureditvi mezd in plač pravico do redne urne meze, ki znatno presega dnevno doklado.

V zvezi s tem moramo še pripomniti, da se obiskovanje večernih začasnih tečajev glede pravice do rodbinske doklade ne šteje za šolanje.

Ko smo sedaj razložili, kdaj oče za svojega otroka po 14. letu ne more doblivati doklade, moramo sedaj navesti še primere, ko more delavec prejemati doklado za otroka po 14. letu in celo tudi po 18. letu starosti.

Kakor že vemo, more prejemati družinski oče, ki je seveda zaposlen v državnih gospodarskih in zasebnih podjetjih, zasebnih ustanovah in organizacijah, rodbinsko doklado za otroka do 18. leta starosti, če se šola. Do 18. leta starosti in tudi preko te starostne dobe pa gre po navodilu ministra za socialno politiko rodbinsko doklado tudi za otroka, ki je duševno ali telesno trajno nesposoben za pridobivanje. Ta doklada gre otroku, ki je postal za pridobivanje trajno nesposoben pred 14. letom, odnosno pred 18. letom starosti, kakor tudi za one, ki so postali taki kasneje, seveda le pod pogojem, da jih zavarovaneec dejansko preživlja. Zdravstveno stanje mora ugotoviti zdravniška komisija dveh zdravnikov socialnega zavarovanja, ki ju določi glavni zdravnik pristojne Filijale Federalnega zavoda. Če zdravniška komisija — tako prav navodilo — ne more že pri prvem pregledu ugotoviti trajne nesposobnosti za pridobivanje, morda se za neko daljšo ali krajše časovno obdobje, vendar najmanj za eno leto, tedaj mora določiti ponoven pregled pred potekom tega obdobja, doklada pa se more izplačati od takrat, kadar zdravniška komisija trajno nesposobnost dejansko ugotovi in takrat gre doklada od dne, ko je trajna nesposobnost nastopila.

Se eno navodilo je prav, če ga poznamo: Dodatek za zakonskega ali nezakonskega otroka se prizna tudi ženi, ki je zavarovana, če sama otroka stvarno vzdržuje, ker ga oče zaradi siromaštva, nezaposlenosti ali nesposobnosti za pridobivanje vzdrževati ne more, kakor tudi, če oče neznanega bivališča in tudi sicer ni mogoče, da se od njega doseže ali izterja alimentacija ali vzdrževanje otroka.

Kdor pozna vsa navedena gornja navodila, temu ne bo težko dojeti, da more dobiti zavarovaneec rodbinsko doklado tudi za svoje brate in sestre, ki so sirote brez očeta in matere. Smatrat jih moramo kakor otroke, ki jih vzame zavarovaneec k sebi v svojo družinsko skupnost in jih popolnoma vzdržuje.

Navedli smo glavna določila za prejemanje rodbinskih dokladov. Ko bodo Filijale Federalnega zavoda dobile od svojih upravičenih zavarovancev prijave za družinski dodatek in bodo upravičenec nakazale določene rodbinske doklade, tedaj bodo družine videle, da je v ljudski oblasti skrb za družine živa, zavestna, ker gledamo bstvo demokracije v pravilni rešitvi socialnega vprašanja, v pravnem nagrajevanju delavcev za njihovo delo in pravilni skrbi za delavčeve družine, kakor nas učil maršal Tito.

moral Kongres pospešiti akcije pri sestavljanju kolektivnih pogodb. Pravila in enotna tarifna politika zveznih organizacij morajo biti preskrbljena z odgovarjajočimi določbami zveznega kongresa.

4. Pri organiziranju preskrbi delavcev in nameščencev, ki so zaposleni v tekstilno-oblačilnih podjetjih, prav tako niso doseženi taki uspehi kot bi se morali doseči.

Delavskim konzumnim združenjem in menzaram se ne daje nobena podpora in niti ni dovolj razumevanja. Iz vzrokov, ki smo jih navedli v zvezi z akcijo sestavljanja kolektivnih pogodb, so doseženi slabi uspehi tudi pri organizaciji delavske samopomoči v tekstilno-oblačilnih podjetjih.

5. Z ozirom na to, da pretežni del tekstilcev izhaja iz vas, bo povečava pripadnosti Zveze z množicami v vaseh eno izmed važnih vprašanj, s katerim se bo Kongres tekstilcev ukvarjal.

Delo v vaseh bo poleg utrditve enotnosti osnovnih ljudskih množic brezpogojno koristno za zbiranje tekstilnih surovin in preskrbo tekstilcev z življenjskimi potrebščinami.

6. Kulturno-prosvetno delo — eno najvažnejših nalog zveznih organizacij — se tudi ni razvijalo v takšni meri kot bi se moralo. Razen nekoliko strokovnih tečajev, kulturno umetniških in fizikturnih društev, v katerih deluje le neznamno število delavcev in nameščencev, je množica tekstilcev ostala izven dosega kulturno-prosvetnega dela.

Naloga kongresa je, da v vprašanju kulturno-prosvetnega dela, kakor tudi o vseh zgoraj navedenih vprašanjih prinese odločbe, da bi se bodoče delo pravilno razvijalo.

Zivorad Djurić

Opozorilo našim članom!

Uprava Federalnega zavoda za socialno zavarovanje Slovenije v Ljubljani nas prosi, da opozorimo svoje člane, ki prihajajo na zdravniški pregled k zdravniškemu Federalnega zavoda, da pred zdravniškim pregledom predložijo bolniški listek, da jih pravilno vseljejo v delovniški zavarovaneec pri FZSZ, ki se vodi ločeno od protokola privatnih bolnikov.

Nadaje da smo članom na znanje, da vodi uprava FZSZ točno evidenco nad poslovanjem svojih zdravnikov, ki morajo zdravniške pregledne za svoje člane izvršiti prav tako natančno, kakor pri privatnih bolnikih. Če pa delavci zasledjo kak primer nepravilnega poslovanja ali pa malomarnih pregledov, naj to takoj javijo upravi Federalnega zavoda, ki bo tak primer takoj preiskala. Javno naj teh stvari ne izražajo preje, dokler ni krivice nedvoumno dokazana in nimate informacij od uprave Federalnega zavoda.

Glavni odbor ESZDN v Ljubljani. Predsednik: Mačovič Haco

Tekstilci, izdelajte več oblačil

Naša dolžnost je, da pomagamo osirotelemu ljudstvu

Med posledicami vojne in zasedbe je predvsem omeniti to, da je naše ljudstvo ostalo golo in boso. Vzrok temu je, da je okupator oropal zaloge in proizvode naše tekstilne industrije za časa vojne. Težak gospodarski položaj v času zasedbe ni stalni boji v mnogih krajih, so onemogočili preskrbovanje z oblačili in obutvijo. Zmanjšanje industrijske zmogljivosti že samo po sebi pomeni zmanjšano proizvodnjo. Zlasti je težak položaj v tem pogledu v onih krajih, ki so na svojih ramenih nosili največji del bremena osvobodilne vojne. Splošno pomanjkanje obleke in obutve je zajelo gotovo 90% vsega prebivalstva — in to je položaj, ki je nekval po okupaciji in se še do danes ni mnogo izboljšal.

Naša tekstilna industrija

Naša tekstilna industrija tudi pred vojno ni mogla zadovoljiti ljudskih potreb; v kolikor ji je uspelo kriti zahteve tržišča, ji je samo zaradi siromaštva ogromnega dela prebivalstva. Delavec in kmet si tako dolgo nista mogla kupiti oblačila, dokler nista stara potrgala. Po osvoboditvi smo naša tekstilna industrija še v težjem položaju. Zelo je trpela zaradi posledice okupatorjevih upostojen. Mnogim strojem v tekstilni industriji manjkajo sestavni deli. Nabava ali izdelava stih je pri nas zvezana z velikimi težkocami. Zaradi politike protiljudskih vlad stare Jugoslavije je naša dežela ostala brez zadostnega števila predilnic. Nimamo možnosti s proizvodnjo obstoječih predilnic zadovoljiti potrebe naših tkalnic. Stara Jugoslavija je izvažala razne surovine, volno in drugo, a uvažala je že pripravljeno prejo za svoje tkalnice. Nj's glavni dobavitelji preje so bili Nemci in Italjani. Zato je bila tudi naša gospodarska politika z ozirom na tekstilno industrijo vključena v splošno politiko reakcijskih vlad stare Jugoslavije. Posledice te politike nosi danes naša celokupna tekstilna industrija. Če hočemo, da v tem pogledu napredujemo, je potrebno, da z uvožom strojev, z lastno proizvodnjo ali z izvozom na račun reparacij, do katerih smo upravičeni, obnovimo in ojačimo našo tekstilno industrijo.

Naše tekstilne surovine

Tudi s surovinami so težave. Predvsem je tu vprašanje volne. Pred vojno je naša industrija lahko predelala 7000 ton volne. Te količine pa zdaj ne moremo dobiti od domačih ovac. Ob sodelovanju najširših ljudskih množic in ljudskih oblasti ter pravilne organizacije bomo letos zbrali 2500 ton domače volne. Glede preostale količine volne pa smo odvisni od uvoza. Tu pride v prvi vrsti v poštev Sovjetska zveza, ki nam je do sedaj pomagala in nam še pomaga. Tudi pošiljka UNRRA-e bodo pokrile del naših potreb. Bombaža samo pred vojno predelala 1500 ton. Površina, ki je to leto zasejana, bi zadostovala za to količino pod pogojem, če bo letna dobra. Verjetno pa je, da bomo tudi od teh surovin morali določeno količino uvoziti. Pred vojno so predelovali približno 5.000 ton, ker se je pridobivalo iz površine 75.000 katastrskih juter. To leto smo dobili vsega 15.000 ton konoplje in setev, čeprav je bila določena dovoljna površina — je otežkočena, ker nimamo zadostne količine semen. Končno naj se doteknemo še naše poslednje možnosti, kar se tiče tekstilnih surovin — zbiranje starih krp. Takih starih krp bi potrebovali več tisoč ton, doseganje nabiralne akcije pa ne zadovoljuje potreb. Tudi tukaj smo bili zaradi tega, ker stare krpe uporabljamo za izdelavo papirja, delno vezani na uvoz. To je torej na kratko prikazano stanje naših tekstilnih surovin.

V borbo za večjo proizvodnjo!

Kaj lahko delavske strokovne organizacije napravijo, da bi obvladale velike ob-

Pomoč siromašnemu prebivalstvu

Ministrstvo za socialno politiko je prejelo 15.000 novih ženskih in moških oblek in plaščev, 5700 m tekstilnega blaga za plašče, obleke in perilo, 660 m volnena blaga za plašče, 100 kosov splanega perila, 3500 preoblek za blazine, 150 rjuh, 200 odev, 4000 rahljenih otroških, ženskih, moških oblek in plaščev, 17.000 paketov po 5 kg približkov za prehrano (konzerve, meso, sir, paštete, marmelada, mleko v prahu, maščobe itd.), 5000 kg mila.

To blago bo razdeljeno na posamezne okraje, kjer ga bodo prevzela posebne komisije za prevzem in razdelitev tega blaga na krajevne odbore. Pri razdelitvi blaga, bodo prišli v poštev predvsem oni, ki so zaradi vojnih dogodkov prišli ob vse in oni, ki so brez sredstev, da bi si nabavili obleko sami, to so predvsem siromašni onemogli, dela nezmožni in pohabljeni.

V komisijo, ki bo odgovorna za prevzem in pravilno razdelitev blaga bodo imenovani krajevni poročevalci za socialno skrbstvo, zastopniki sindikatov, AFZ in ZMS ter en član okrajnega odbora RK. Ta komisija bo prejeto blago v celoti razdelila med krajevne odn. četrtne odbore, ki bodo morali prav tako komisijsko prevzeti blago. V komisijo pri KNOO in četrtnih odborih bodo morali biti imenovani isti zastopniki kot pri okrajnih komisijah poleg tega pa še trije člani izmed zbora volilcev. Ti bodo prevzeli blago in odločali kdo pride pri delitvi v poštev na

jektivne težave in da bi doprinesle, da se do najvišje stopnje zadovolji potrebam prebivalstva — potrebam, ki še vedno rastejo. Delovni polet je pokazal delavski razred v tekstilni industriji že zdaj. Eden zadnjih vzgledov, kako hočejo tekstilni delavci pomagati pri reševanju nujnega problema zja preskrbo z oblačili, je tudi poziv paračinskih tekstilnih delavcev tekstilcem Tvarja v Varaždinu na tekmovanje za povečanje in izboljšanje proizvodnje. To je zgled, ki naj bo vzor tekstilnim delavcem vse naše dežele. Tekmovanje tekstilnih delavcev se more in mora razviti v več smeri. Ne zadostuje, da tekmujejo med seboj samo v nekaterih panogah. Tekmovanje v tekstilni industriji mora biti vsestransko. Tekstilni delavci morajo pri tko, da izkoristijo izkušnje srbskih rudarjev in delavcev novosadskih tovarn in požrtvovalnih kovinarjev, ki delajo prekomerno po dve uri na teden v korist fonda za obnovo dežele. Na zadnjem mestu pa niso tudi lastne izkušnje samih tekstilnih delavcev.

Za splošno tekmovanje tekstilcev

V prvi vrsti je najvažnejše medsebojno tekmovanje med posameznimi delavci in posameznimi oddelki, ki predstavlja temelj tekmovanja v splošnem. Ta tekmovanje bodo obsegala vrsto tekmovalnih disciplin — od potrebe izboljšanja tehnološkega postopka do krepitve delovne discipline. To medsebojno tekmovanje tekstilnih delavcev v okviru posameznih obratov bo omogočilo splošno tekmovanje med vsemi podjetji. Državno podjetje v Parččinu in Tvar v Varaždinu ne smeta ostati sama. Če hočemo popolnoma izkoristiti tudi obstoječe siromne možnosti naše industrije in razpoložljive surovine, stojimo pred nalogo, s splošnim tekmovanjem čimprej vsaj vso našo industrijo do najmanjših podjetij, ki delajo s stroji, od Maribora pa do skrajnega juga.

V zvezi s tekmovanjem se daje organizacijskim tekstilnim delavcem cela vrsta možnosti. Razen naporov, da bi obstoječi sredstvi izboljšali in povečali proizvodnjo z raznimi majhnimi izboljšavami in prihranki, je njihova dolžnost truditi se za izboljšanje vseh naprav, obnove strojev v vse večjem obsegu, izdati ukrepe, ki bodo vidno in izdatno spremenili stanje tekstilne industrije. Še en važen moment se bo spremenil s tekmovanjem. Ugotovili smo težavno stanje, kar se tiče surovin. Preskrba tovarn s surovinami ni več zadeva lastnikov podjetij, pa tudi ne stvar uprave sale. Preskrba s surovinami je skupna stvar vseh delavcev, zaposlenih v tekstilni industriji. Zato je treba v tekmovanju vnesti kot enega najvažnejših momentov tekmovanje v preskrbi s potrebnimi surovinami. Delo za zbiranje čim večje količine volne ni nič manj važno kot pa udarnostvo pri delu. Delavci morajo pomagati povsod, kjer je to mogoče, da se vnaprej pripravijo in organizirano zbiranje volne še pred prihodnjim stritjem. Pomagali bodo tudi pri preskrbi konopljnega semena itd. Kadar bodo delavci zaradi pomoči kmetom obiskovali vasi, v katerih je razvito ovčarstvo, tedaj se bodo poleg drugega odšel pobrali tudi za zbiranje surovin za svojo lastno industrijo. Če bomo tekmovali v tem, doprinesemo k rednemu delovanju proizvodnje v tej vli industrijski panogi. Od razvoja in moči tekstilne industrije je v veliki meri odvisna odstranitev vsega starega, vse tiste slabe dediščine preteklosti, katero želi odstraniti vsak zaveden delavec. Tekstilni delavci tudi na ta način lahko dajo svoj delež. (Iz »Radca«)

Berite in širite „DELAVSKO ENOTNOST“!

zboru volilcev, kjer se bo napravil spisek vseh potrebnih. Ta spisek bo javno objavljen pri KNOO odn. četrtnem odboru. Vsak volilec ima pravico ugovora proti dodelitvi. Izvedena mora biti kontrola, da bodo blago dobili res oni, ki so ga potrebni, ne pa da se bo delilo po prijateljstvu, znanstvu in eventualno po raznih zaslugah.

Okrajni NOO so pozvani, da takoj imenujejo te komisije, in jih javijo ministrstvu za socialno politiko. Okrajnim NO odborom pa morajo krajevni NO odbori prijaviti take komisije.

Imenovane komisije bodo imele značaj stalnih komisij za razdeljevanje pomoči, ki ji bo dodelilo ministrstvo za socialno politiko tudi v bodoče. Za pravilno razdelitev pa bodo komisije materialno in kazensko odgovorne.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Iz ministrstva za socialno politiko.

Naloge kongresa Zveze tekstilcev

Kongresu tekstilne zveze, ki se bo vršil 18. do 21. t. m. v Zagrebu, se postavljajo vprašanja, od katerih zavisi pravilna in uspešna rešitev zgraditve Zveze, hitrejša obnova, razvoj tekstilne industrije, proizvodnja oblačil in razmere delavcev in nameščencev tekstilne oblačilne panoge. Nadalje zavisi od pravilne rešitve teh vprašanj preskrba Jugoslovanske armade in obubožanih ljudskih množic z neobhodno potrebami tekstilnimi proizvodi.

Prva etapa v organizaciji zgraditvi Zveze je končana. Zveza je izoblikovana, toda potrebno je, da se še notranje zgradi. Kadar sindikalni voditelji je požrtvovalni in poln poleta, toda je neizkušeni in ne kaže dovolj intiative. Ni vedno v stanju, da se pravilno orientira v naši današnji sindikalni praksi. Boli se odgovornosti in se izogiba samostojnemu odločanju. Poleg tega so skitvisti v zveznih organizacijah navadno preobremenjeni z osebnimi obveznostmi, z delom v podjetju in drugih antistatsističnih organizacijah, kar v precejšnji meri paralizira njihovo dejavnost v organizacijah zveze.

Aktivno sodelovanje zveznih organizacij in njihovih pripadnikov pri naporih za povečanje proizvodnje in tekstilno-oblačilnih podjetjih je najvažnejše vprašanje, katero bo pretresal prvi kongres tekstilne zveze. Da bi se zadostilo prvim neobhodnim potrebam vojske in obubožanih ljudskih množic z obleko in ostalimi tekstilnimi proizvodi, je potrebno, da se čimprej izdelata najmanj 250 milijonov metrov bombaževinastega in 30 milijonov metrov volnena blaga. Navedeno količino blaga mora izdelati naša tekstilna industrija, predelati pa ga morajo naše oblačilnice.

V naši tekstilni industriji je predviden program proizvodnje, ki se mora izvršiti do konca leta. Po programu bi morala tekstilna industrija do konca leta izdelati določeno količino tipiziranega ljudskega blaga in ostale tekstilno-oblačilne proizvode.

Izvršitev omenjene naloge proizvodnje je predvsem odvisna od marljivosti in požrtvovalnosti delavcev in nameščencev, ki so zaposleni v tekstilno-oblačilnih podjetjih in od njihovih strokovnih organizacij.

Za izvršitev omenjenega programa so sledetnje težave:

1. Odnosi med upravnimi tekstilno-oblačilnih podjetjih in zveznih podružnic niso regulirani kot bi to odgovarjalo interesom proizvodnje, ki so istovetni z interesi delavcev in nameščencev, zaposlenih v teh podjetjih. Pored na vodstva tekstilno-oblačilnih podjetij običajno nujno sodelovanje s strokovnimi podružnicami, ker smatrajo, da je odveč. Podružnicam ne dajejo potrebne pomoči za izvršitev njihovih nereguliranih nalog v podjetjih, katere organizacijsko obsejajo. Tako nazadnjaški in negativni stav do podružnic je zelo škod-

ljiv za podjetja in njihov proizvodnjo. Pomanjkanje razumevanja za sodelovanje v proizvodnji negativno vpliva na delovno disciplino in na trud delavcev in nameščencev. Nekatere uprave v podjetjih prepuščajo in ciativo izključno le sindikalnim podružnicam, kar tudi negativno vpliva na proizvodnjo in podjetjih. Uprave podjetij, ki so brez iniciative in ki se birokratsko zapirajo v svoje pismne, prepuščajo podružnicam upravljanje podjetja in s tem ogrožajo interese proizvodnje.

Poedine uprave zavestno in hote popuščajo pred neupravičenimi pretenzjami podružnic, da bi se razbremenile odgovornosti in jo razdelile s sindikalnimi organizacijami, ker si napačno tolmačijo, da bo upoštevana ta dvojno močna odgovornost. Neuspehe podjetij in nazadovanje proizvodnje pripisujejo slabi delovni disciplini, ki je samo posledica njihove škodljivosti.

Tudi med pripadniki strokovnih organizacij so škodljivci, lenuhi in brezvestni posamezniki; so tudi negetvni in konfuzni element, ki smatrajo, da je disciplinirano delo neobvezno, ker je prišlo do njihovih »pet minut«, ter oni lahko stikajo v podjetjih neodvisno od interesov proizvodnje.

Kongres bo s svojimi odločbami doprinesel utrditvi nujne delovne discipline in nedvoumnemu reguliranju odnosov med upravo in podružnicami v tekstilno-oblačilnih podjetjih.

2. Zvezne organizacije in uprave večkrat ne pojmujejo pravilno udarništa in delovnega tekmovanja, ki je zelo važno za povečanje proizvodnje. Udarništvu in delovno tekmovanje se ne popularizira in uporablja v zadostni meri v tekstilno-oblačilnih podjetjihnaše države.

Udarnih nedej, ki so ofenzivne delovnih množic na fronti obnove narodnega gospodarstva, je po krivdi uprav in sindikalnih organizacij mnogo manj v tekstilno-oblačilnih podjetjih. Poleg tega ne pokažejo odgovarjajočega uspeha, ker se delavcem pravilno ne objasnijo pravi pomen udarništa.

3. Pomanjkanje programa proizvodnje v podjetjih in večkratna sprememba v razdeljevanju nalog proizvodnje povzroča težave pri določanju objektivnih delovnih norm in pri pravilni orientaciji sindikalnih tarfnih komisij.

Prekinitev in zastoj v delu, ki sta povzročena z večkratnim pomanjkanjem surovin materiala in pogonskega goriva, motijo pri določanju norm in skordov, ki predstavljajo predhodne mere v zvezi z izdelavo akordnih in premijskih tarifnih tablic.

Zaradi povečanja proizvodnje, utrditve delovne discipline, zaradi vzpodbujanja delovne marljivosti in izboljšanja ekonomskega položaja zveznih pripadnikov, ki

Tekstilna tovarna „JUGOBRUNA“ v Kranju

nujno potrebuje za takojšnji nastop večje število

TKALCEV IN TKALK

z daljšo prakso. Samo pismene ponudbe z natančnimi osebnimi podatki in navedbo doseganje prakse poslati na gornji naslov.

KULTURA

Sindikalni simfonični koncert

Sindikalne organizacije delavcev in nameščenov Jugoslavije, največja sila delovnega ljudstva v državi, so si začetle v svojem programu tudi kulturni dvig svojih članov, zavedajoč se, da so množice delovnega ljudstva v takšni državi kot je demokratična federativna Jugoslavija, tista sila, iz katere raste naša ljudska oblast. Čim bolj bo rasel kulturno politični vzpon teh osnovnih činiteljev v novi družbi, tem trdnješa in naprednejša bo naša oblast, ki raste in se izpopolnjuje iz teh širokih, delovnih plasti naših narodov. Zato mora biti vzgoja delavskega razreda usmerjena vsestransko, tako tudi na kulturnem področju. Delovnemu ljudstvu se morajo odpreti vsi viri kulturnega izživljanja, ki so mu bili doslej od reakcionarnih režimov zaprti. Tako mora tudi največja umetnost, ki je bila doslej samo domačemu zlozročnemu krogu ljudi, prodrati v najširše plasti delovnega ljudstva in postati njegov last. Naloga naših glasbenih ustanov, glasbenih umetnikov, ki so vključeni v svojih sindikalnih organizacijah, in so na ta način ozko povezani z ostalimi organizacijami delavcev in nameščenov ter tvorijo tako eno samo telo, je, da najde tudi glasbena umetnost pot v najširše plasti našega delovnega ljudstva, iz katerega se bo stalno stopnjevala in oblikovala duhovna rast naših narodov.

Prvič je zdaj dana našim umetnikom možnost, da lahko zadostijo v polni meri svojemu umetniškemu hoteanju, da posejijo seme svoje umetnosti tja, kjer bo najplodnejše vzklilo — na zdravni in rodovitni tla najširših plasti našega delovnega ljudstva.

V to svrhu so naše kulturne ustanove že pridno na delu. Tudi naši glasbeni umetniki so že ustanovili svoje glasbene sode, na katerih so bili izdelani in se izdehujejo načrti, po katerih naj bi se v najizdatnejši meri izvrševalo delo za najširšo popularizacijo glasbene umetnosti. Po sistematični izvedbi teh načrtov mora prodrati naša glasbena umetnost v najširše plasti, v sleherni delavski obrat, v sleherno tovarnico in v sleherno vas.

S svojim delom sta začeli praktično delovati že obe sindikalni podružnici, to je opera in radijska. Sestavili sta skupno množičen simfonični orkester ter priredili v ponedeljek 12. t. m. v unionski dvorani svoj prvi simfonični koncert za člane sindikalnih organizacij. Z dvema množična simfoničnima deloma bogate ruske glasbene literature, Čajkovskega Pečo simfonijo opus 64 in Šostakovičeva Prvo simfonijo opus 10 je orkester na ponedeljskem koncertu zarezal svojo prvo brazdo v ljudsko ledino.

Uvodoma je podal šef glasbenega oddelka pri ministrstvu za prosveto tovariš prof. Pavel Šivic nekaj osnovnih misli o glasbeni umetnosti, o skladateljevem odnosu do glasbene umetnosti in njegovem duhovnem odnosu do stvaritve največje glasbene oblike, to je simfonične glasbe. Uvod, ki ga je podal tovariš Šivic, je v občinstvu pripravil primerno razpoloženje za čustveno dojetanje obeh glasbenih del, ki sta sledila.

Čajkovski, največji predstavnik ruske in eden največjih predstavnikov svetovne glasbe v dobi romantike, katerega je glasbeni svet takrat nezival tudi z imenom največjega glasbenega stvaritelja vseh časov, z imenom »ruski Beethoven«, je bil na tem večeru zastopan z enim izmed svojih največjih del, s peto simfonijo, znanstveno na veličastnem, rekli bi skoraj lah-

ko v vsa kritika si je bila edna, da nam v tovarišu Hubadu rase nova moč, ki jih na področju dirigentstva tako pogrešamo. Dobro upoštevajoč vse njegove dirigentske odličje ne morem preko tega, da bi ne ugotovili, da ni za ta koncert postavil okostre v bolj najboljši formi. Nediscipliniranost se je pokazala že v tem, da so ostala nekatera mesta v orkestru nezasedena ves čas Čajkovskega simfonije, ter da so posamezni člani orkestra prihajali med posameznimi stavki. Delo je na ta način zelo trpelo na kvalitetni izvedbi, kar se je stalno opažalo pri posameznih skupinah in kar ni moglo utiti niti še tako povrnenemu poslušalcu, posebno na onem mestu v tretjem stavku, ko prevzame temo fagot. Škoda, da zaradi teh nedostatkov delo ni doseglo onega uspeha, kakor bi ga sicer moralo doseči.

Vse drugačen uspeh je doseglo Šostakovičovo delo. Dirigiral je tovariš Uroš Prevorsek, ki smo ga v predvojnih letih poznali samo kot odličnega violonista. Zdej se nam je pokazal kot dirigent z vsemi odličji, ki nam daje slutiti, da nam rase v njem dirigent, kakršnega si Slovenci že davno želimo imeti. Dirigent mubnih gest, polagajoč vso težo na notranjo plat, tako zvane notranje interpretacije, dosega, jo z najmanjšo kretajo popoln odziv v orkestru. Dobro poznavanje temelja simfoničnega orkestra, to je godalnega tlesa, oster čut za ritmiko in globok čut za instrumentalno barvitost, notranje doživljenje in če dodamo še velik smisel za napredno gledanje v glasbenem ustvarjanju, smo zaenkrat navedli dovolj karakteristik, ki nas utrjujejo v veri, da bo Prevorsek naš prvorazredni bodoči simfonični dirigent, Šostakovičeva simfonija je doslej na tem večeru ogromen uspeh, za kar gre zasluga v veliki meri tudi dirigentu tovarišu Urošu Prevorsku.

S tem koncertnim večerom je simfonični orkester, sestavljen iz članov radijskega in opernega orkestra nastopil svojo novo kulturno pot, začel s poslanstvom popularizacije instrumentalne glasbe v najširših plasteh naših delovnih množic. Treba bo v bodoče morda bolj načrtnega dela. Posebno pri sestavljanju programov se bo treba ozirati na vzgojno plat; začetni, odnosno vnašati v sporedne dela krajših in lažje dojemljivih glasbenih oblik. Predavanje bo treba postaviti konkretnje s posebnim poudarkom na vzgojni moment, bodisi v razlaganju glasbenih oblik ali s podčrtavanjem momentov iz glasbene zgodovine itd. Na vsak način bo treba stopiti pred široko množico vedno boljše pripravljeno. Ljudske množice so bile in bodo tvorile vedno najzanesljivejši in najvernejši odraz družbenega razvoja, ker so znale na družbeno dogajanje gledati vedno najbolj kritično in nam bodo tudi pri našem kulturnem razmahu vedno najboljši vodnik in ocenjevalec.

Karol Pahor

Tovariša P. K., ki je prinesel v uredništvo »Delavske enotnosti« dopis o kritiki Cankarjevih »Hlapcev«, ki so jih igrali železničarji, prosimo, da se zgleda v našem uredništvu.

Vsem krajevnim medstrokovnim svetom, strokovnim odborom in podružnicam!

Krajevni medstrokovni svet v Ljubljani je razposlal sredi meseca oktobra vsem sindikalnim podružnicam posebne vprašalne pole za prijavljanje k izobraževalnim tečajem, ki jih bo v letošnji zimski seziji priredila sekcija za ljudsko prosveto pri Krajevnom odboru zveze prosvetnih delavcev in nameščenov. (O tem je pisal naš list na 4. strani dne 13. oktobra 1945.)

Ker je 15. novembra rok za oddajo prijave potekel, vljudo prosimo vse podružnice, da odpošljejo vse prijave (izpolnjene ali ne) takoj Krajevnomu medstrokovnemu svetu.

Zanimanje za napovedane tečaje je zelo veliko, o tem priča precejšnja množina doslej dospelih prijav. Ker pa ni mogoče dokončno organizirati tečajev, dokler ne izvršijo še ostale sindikalne podružnice svoje dolžnosti in nam pošljejo, oziroma vrnejo seznamov, prosimo vse zaostale podružnice, da v imenu doslej prijavljenih članov, ki bi radi tečaje prej ko mogoče obiskovali, s svojimi prijavi tudi trenutek več ne odlašajo!

Krajevni medstrokovni svet v Ljubljani, Masarykova 14

Koledarček

1946 ESZDNS 1946
bo izšel prihodnji mesec. Priporočamo ga vsem članom strokovnih organizacij in opozarjamo vse strokovne podružnice, da ga naročajo skupno za svoje člane.
Cena 20 din. Cena 20 din.

Ljudski koncerti

Ko so naše ljudske množice stopile v borbo za našo svobodo, so si zadale nalogo, da si priborijo vse pravice, ki jih omogoča današnja stopnja razvoja človeške družbe. Pred seboj niso videli zgolj materialnih potreb, po katerih stremijo tudi bitja najnižje vrste, temveč so si zaželele pridobiti prav tisto, kar je svojstveno za človeka, to je — umsko kulturo. Zato je sedaj naša naloga, da nudimo najširšim množicam vso tisto izobrazbo, ki vodi v svet kulturnih dobrin. To stremiljenje opažamo v kar največji meri prav v delavskih množicah. Delavski razred je oni kulturni prevodnik, ki bo razširil našo prosveto med najširše plasti našega naroda, dočim je delovna inteligenca dolžna, da brez pridržka prostovoljno stavi v službo skrupnost svojo izobrazbo.

Naša napredna delovna inteligenca se je od vsega pričelka narodno osvobodilne borbe zavedala svoje važne naloge in dolžnosti do delovnih množic, ki jih je realncija hotela dati v duhovnem mračnjstvu. Po osvoboditvi so bile dane najširše možnosti, da se prične načrtno izvajati izobraževalno delo. Poleg splošne izobrazbe, ki naj jo dajejo številni, na novo ustanovljeni državni učni zavodi, se je pokazala potreba, da se omogoči ljudskim množicam najdostopnejši način za življenje v svetu umetnosti — v tistem svetu, ki najbolj pospešuje plemenitenje naravi.

Krajevni odbor Zveze prosvetnih delavcev v Ljubljani se je že ob nastanku zavedel važne naloge ljudske izobrazbe. Zato je zasnoval več sekcij ljudsko-prosvetnega značaja. Med temi je sekcija za popularizacijo umetnosti zadala podružnici ZPDNJ na Akademiji za glasbo nalogo, naj priredi ciklus izobraževalnih koncertov po vseh mestnih četrtih Ljubljane. To je mišljeno tako, da bi bil vsak tak koncert ponavljan po vseh ljubljanskih četrtih. Zamisel ima značaj glasbenega tečaja v obliki koncertov. Ko se bo ta koncertni tečaj v Ljubljani uspešno zaključil, ga bo mogoče prenesti v ljubljansko okolico in potem dalje po vsej Sloveniji. V zamisli teh koncertov je bilo poudarjeno, da mora biti njih kakovost na najvišji kvalitetni stopnji. Odpraviti je namreč treba razliko med neko umetnostjo za višje sloje in neko nižjo umetnostjo za nižje sloje. Namen narodno osvobodilne borbe je bil tudi, da se vsem zagotovi enako možnost dostopa do najvišjih kulturnih dobrin. Ta pomembna naloga je bila izročena v izvršitev

našemu najvišjemu pedagoškemu zavodu — Akademiji za glasbo v Ljubljani. Sindikalna podružnica, na tem zavodu se je v največji meri zavedala pomembnosti in odgovornosti zadane ji naloge. V ta namen je takoj ustanovila posebni glasbeni svet s prof. Antonom Ravnikom na čelu. Za ostale člane sveta so bili izbrani strokovnjaki za posamezne glasbene panoge, ki bi jih bilo treba upoštevati pri izvedbi koncerta. Sklenjeno je bilo, da bodo za izvedbo koncertov uporabljene predvsem umetniške moči domačega zavoda, vendar pa bodo tudi pritegnjeni gostje, v kolikor bo to zahtevalo načrtno delo, ki mora biti prvenstveno vodilo. Po prehtanju vseh možnosti je bil sestavljen spored za ciklus šestih koncertov. Vodilo tega načrta je bilo prehajati od človeku najbolj dostopne glasbe — od petja po raznih vmesnih stopnjah k sodobni obliki glasbenega izražanja kulturnega človeka — k simfoničnemu orkestru.

Prvi koncert tega cikla se bo vršil v soboto, dne 13. novembra t. l. ob 20. uri v ljubljanski četrti št. Vid. Prav z izborom te četrti je bil poudarjen ljudski značaj teh prireditev. Ta prvi koncert bo potem ponavljan po ostalih mestnih četrtih, v kolikor so na razpolago primerne prireditelne dvorane. Zato vabimo vse četrtne prosvetne referente, da javijo svoje predloge podružnici na Akademiji za glasbo (Gospoksa ul. 8). Kot organizacijsko tehnični posredovalec pri prirejanju teh koncertov služi kulturno prosvetni odesk pri Krajevnom medstrokovnem svetu (Masarykova c., palača Grafike).

Spored prvga koncerta je posvečen vokalni glasbi, to je petju. Nastopajo moški zbor »Grafike« s pevovodjem tov. ravnateljem Adolfom Gröbmingom. »Slovenski Jelenček, Plevel in brata Korencana« za poje nekaj narodnih; dva ruska in en slovenski samospevi zapoje tov. prof. Julij Betetto, ki ga spremlja pri klavirju tov. prof. Anton Ravnik. Vsi koncerti bodo uređeni s predavanjem, ki naj zbirajo poslušalce z izvajalci in z izvajalnimi deli. Uvodno besedo k prvemu koncertu ima tov. dr. Radoslav Hrovatin.

S temi prireditvami bodo naše sindikalne organizacije ponovno manifestirale za skupnost vsega delovnega ljudstva. Spet se bo okrepila zgradba naše ljudske prosvete. Delavci, združite se v naši prosvetni fronti!

Dr. R. H.

Partizanski samospevi

Pod naslovom »Zdravo tovariši« je izdal »Slovenski umetniški klub« zbirko partizanskih samospevov. Izdaja, ki jo je v reprezentativni obliki izvršila litografija J. Blasnika nasl., vsebuje na 35 straneh velike oblike 17 pesmi za glas in klavir. Vsa dela so napisali naši partizanski skladatelji v težkih letih osvobodilnih bojev. Čeprav šteje zbirka skladbe devetih različnih avtorjev, ki so izvršili ta dela v izrednih in zelo različnih življenjskih okoliščinah, predstavlja vendar po svojem splošnem značaju nekaj skupnega in daje prav v tem dosti enotno, dasi istočasno zelo pestro sliko. V sled omejenih sredstev in valed aktualne potrebe se poslužujejo nekateri skladatelji namenoma preprostega sloga, čeprav povečini v tem ne pretravajo. Pri tem pa je treba poudariti, da ta nameravana preprostost ni v škodo estetske vrednosti posamezne skladbe in da so pri tem ostale ohranjene svojstvene značilnosti skladatelja, kjer izstopa umetniška osebnost. V posameznih primerih je mogoče trditi celo nasprotno.

Naj na prvem mestu omenim tov. Franceta Šturma, junaka žrtve naše narodno-osvobodilne vojne, v katerega spomin izveni vsa zbirka. Njegova Partizanska romanca (Jože Brejc), je ohranila vse značilnosti njegovega sloga in je našla v soglasnem spoju z besedilom izrazit čustven in estetsko uravnotežen poudarek. Več, to da zgolj čustvenih izraznih možnosti nudi izvajalcu Materi padlega partizana (Tone Kajuh), Karla Pahorja Lirična koronacija (Jože Brejc), posvečena Francetu Šturmu, je uspela spojitev partizanskega in osebnega sloga. Pavel Šivic, ki je tudi oskrbel spremljavo skladbam Fr. Šturma po skladateljevih osnutkih, je v svojih: Morda (Lado Kunster), Zaplenjeno pismo s fronte (Tone Kajuh) in Zapojte (Marica Trbošek) zavesten tvorec specifičnega partizanskega sloga. Dragotina Cvečka Partizanska romanca (Matej Bor) tvori, čeprav na drugočasno besedilo, značilen pendant k istoimenski šturmovi skladbi. Znani partizanski skladatelj Marjan Kozina je zastopan s štirimi solinidni deli: Pomladna romanca (Korošec), Kovaška (Karel Šterbenk), Težak, Granak je ta čas (Matej Bor) in Našo barako zamelo je... (Matej Bor).

Tu je treba omeniti tudi Rada Simončiča Na Krasu (Juš Kozak) in Talcom (Tone Kajuh), ki poudarjata spevnost glasu in polnost zvoka v glasbi. Bojana Adamiča Zdravo, tovariši! (Tone Seliskar), ki je dal zbirki naslov, in Pesem talcev (Tone Kajuh) sta izraziti deli s čustvenim poudarkom. Po eno delo sta prispevala Janez Kuhar — Slovo partizana (Tone Kajuh) in Mlesko Pimik — Evicil v spominsko knjigo (Mile Klopčič). Avtorji besedil so vedno-ma znani in pomembni partizanski pesniki.

Vešed teh značilnosti se zbirka sama po sebi priporoča v izvedbo glasbenim ljubiteljem kakor tudi poklicnim umetnikom.

Tako predstavlja ta zbirka pomemben in značilen historični dokument, ki kaže, da ni naša osvobodilna borba razvijala v našem človeku univerzalnih instinktov, temveč da ga je plemenitila in dvigala v njem vse najboljše. Zato so mogli naši partizanski skladatelji ob največjem pomanjkanju in v najslabših telesnih težavah najti tisto voljo in vztrajnost, ki sta jim omogočala razvijati svoje ustvarjalne sile in jih spopjeti z veličastno idejo naše narodno-osvobodilne borbe.

Dr. R. H.

Slovensko Narodno gledališče

Drama

Sobota, 17. nov.: ob 20.: Moliers-Vižmar: Sola za žene. Sindikalna gledališka sobota. Red SA.

Nedelja, 18. nov.: ob 15.: Kornejčuk: Mislija Mr Perkinsa in deželo boljšeavtka. Izven. Ob 20.: Zupan: Rojstvo v nohiti. Izven.

Opera

Sobota, 17. nov.: ob 19.30.: A. F. Borodjin: Knez Igor. Sindikalna gledališka sobota. Red SB.

Nedelja, 18. nov.: ob 19.30.: Dvorak: Rusalka. Izven.

Ponedeljek, 19. nov.: ob 19.30.: E. Smetana: Prodana nevesta. Zaključena predstava za KNOJ.

FRANČEK BOHANEC

Nikola, tudi tebe so ubili

Nihče nas ni mogel zapaziti ne s široke ceste ne s siljastega cerkvenega zvonika, kjer so najbrž stajali beli, utrjeni smo poleg po ilovnatih tleh. Dolga pot je bila za nami. Prenašali smo poročila in povelja partizanskim edincem preko okupiranega ozemlja, v zahodnem delu zelenih Dolomitov. Visoka prapropt in mlado leščevje sta nam zakrivala vas v dolini. Ugibali smo, ali je v vasi postojanka ali je ni. Nihče izmed nas ni vedel tega.

Tomo je vstal brez besedice in šel za nama. Vstal bi in šel na sredo sovažnikove postojanke, če bi že tako bilo. Nič ni bil oprežen in ničesar se ni bal. Ko sem ga pred enim tednom srečal v taborišču notranjskih kurirjev, sem se zbal njegovega

zanišljenega pogleda. Včasih je molče posedal za šotori. Takrat je zgedal njegov obraz še starejši in bolj črn. Spominjal me je na obupanega človeka. Če ga je komandir poklical, se je ozrl k nam s prijetnim nasmehom najbolj lahkomiselnih ljudi. Njegova hrvaščina me je spominjala na brezdomce, ki z vedrim obrazom prenašajo sneg in mraz, zapravljajo čas, kot bi ga nosili na prodaj, a se jim od hipa do hipa zarezaje grenkoba z močnimi brazdami v utrjen obraz. Tako brezskrbno nama je sedaj sledil. Ogledoval je ustnik se veselil okraskov na njem kot otrok igrače. Le če se je spotalnil ob grudo, je pogledal za nama. Midva pa sva držala puški pripravljene na strel.

Govoril je tudi tedaj, ko smo se spuščali k progi nad Logatcem. Pa so nas v bunkerjih zapazili. Krogle so sikale in žvenketale ob tračnicah. Metali smo se čez turo kot ribe na suhem. Pod železniškim nasipom sem začutil nelizerno veselje, da sem ostal živ. Toma pa tega ni pokazal. Se vnaprej je z istimi čustvi pripovedoval o belem poročniku. V resnici — Tomo je živel svoje življenje. Nič več ga ni moglo raniti. Nihče več mu ni mogel pomagati.

Prilji smo v neko vas pri Vrhniki. Je pravil Tomo. »Poročnik beži je zbaljal k Minki, ki je takrat še bila doma. Uspela

mu je. Seve, saj je lepa! Minka nam je povedala, kdaj ga naj pridemo čakati. Pobegnili je v klet pred nami. Tonč se je postavil k oknu, jaz sem šel ponj v klet. Poskusil se je zmuzniti skozi okno, kjer ga je z nog sunil Tonč, da mi je padel v naročje. Njegovo zavaljeno telo sem bolj trdo zazibal v rokah in ga odpeljal zvezanega poročnika.

»Veš, ljubček, ni te poznamo!« mu pravim. »Precej si povedal Minki, kar nam je koristilo. Pa si postal preveč nasilen in te je Minka prepuštila svojemu moču Tonču. Pasja duša, kaj praviš k temu, hm? Kako nedolžno gledaš! Ali nisi bil v zvezi z ustašil? Veš, ti so mi posebno pri srcu. Zeno so mi povabil in sinka Nikolo! Kaj me gledaš tako krotko, a se ti iz rok ceči kri!«

Malo sem mu natrgal srebrne našive. »Kaj si počeljal pri beli golazni, kaj?« »Bil sem telefonist!« je skromno odvrnil poročnik.

Pred Minko pa se je širokoustit in vedel povedati o marsičem. »Vi gotovo nimate ljudi za moje delo!« je poskušal zvedeti.

Zarežal sem se mu: »I, seve, ti boš telefonist! Samo v trinajstem bataljonu« zaenkrat. Tam imamo že veliko ustašev in četnikov pa bi bilo dobro imeti tudi bele bratce, kaj?«

»Tudi pred dvema dnevoima je bil prav tak. Z nami je bil komandir Tonč. Za njim je stopjala Minka. Tenek in visok Tonč se je večkrat obrnil in rekel ženi: »Drugič grem semkaj po smjakat.«

»Čez štirinajst dni, Tonč... Tedaj bom zopet obiskala najnega črvička pri babici. Dobro bi bilo, jim kaj prinesiti za pod zob. Hudo revščino tolčejo!«

Tomo ju je siljal. Povesil je glavo in molčal. Pred grebenom so nas čakali beli v zasadi. Nad našimi glavami se je vsjpal svinčeni plaz. Ni jih bilo veliko, ker nas niso upali pustiti bliže pod cevi. Po tleh smo se valili v dolino. Samo Toma ni bil.

Tonč mi je mežikal. Spenjala sva se previdno v hrib. Streljanje ni nehalo. Med nizkimi smrekami sva opazila, kako se je izza skale dvignil Tomo. Visoko je stegnil desnico z narezano bombo. Potem je odmev eksplozije zamrl v prostranih gozdovih. Proti nama se je obrnil Tomo. Rekel je Tonču:

»Ti bi ne smel za mano! Ti imaš...« pa ni spravil stavka iz sebe.

Nekaj toplega nas je odslej spremljalo. Pozabili smo na utrjenost in glad. Zvečer sva s Tomom ležala v mahnu za taboriščem. Ob ognju je pel Minka. Tomo me je pomeril z velikimi rjavimi očmi. Hotel se me je dotakniti z roko. Nekoliko sem se umeknil na me je le skušal.

»Dober fant si!« je rekel. »Samo mlad, mlad! Zakaj si prišel v hribe?« »Švabe sem preveč sovražil!« »Nepremično mi je gledal v oči.« »Mogoče so ti ubili starše?« »Niso, samo z doma sem moral bežati in sem se skrivaj po tujem mestu!«

To zanj ni bil dovolj trden vzrok, zakaj sem prišel v hribe.

»Pozna se ti, da si mlad. Veš, tudi prave ognja ti manjka. Doživeti boš moral še kaj težkega, da boš otrdnil kot kamen v sovražstvu...« je rekel in čez čas zaspal kraj mene.

Kurirji smo živeli daleč od naših edinic in ljudi. Trije šotori so bili naš dom. V njega smo se zatekali sredi sovražnikovega zaledja. Vsi smo prenašali iste težave, zato smo živeli kot ena družina. Težko bi bilo drugemu brez drugega, čeprav se preje nismo nikoli srečali v življenju. Zato smo bili previdni na pohođih.

To jutro je šel Per prvi proti vasi. Splazil se je k hiši, Opazil je ženo, ki je lovila raklo za skednjevimi vrati.

»Ante, nikar ne hodi! Jesti jim bomo dali in bodo šli po svoji poti! Ante!«

Potem se je rakla strgala iz njenega objema. Zena je pograbila golido penetege se miaka in zbežala v sobo. Per jo je prehitel, da ni zapahnila vrat.

Zaprosili smo za mleko pa se je žena branila. Tomo je stopil v sobo. Pograbil je malega debelinka v zibelki in ga opazoval z izbuljenimi očmi!

»Ej, ti si moj Nikola!«

Raklo ga je vščepnil v rdeča lica, da

DOPISI

Prvi sneg — prve volitve

Na lahko poletavajo snežinke, prve so v letošnjem letu. Človeku se dozdevajo kar nekak prijazne, saj padajo — po dolgih letih trpljenja — prvič na svobodno slovensko zemljo. Nič več nas ni strah teh snežink. Zdaj so naši fantje doma ter nas snežinke ne vznemirjajo več.

A še nekaj drugega bolj važnega je. V prvem znaku zime se vrše prve volitve, ki zražajo naše svobodno mišljenje in pričanje v tem, da lahko zdaj svobodno volimo.

Sicer je že zunanji videz pokazal, kakšen bo potek in rezultat volitev. Visoki mlajši, neštevilni transparenti, okrašena volišča, izložbe, vse to je dovolj jasno izražalo kako misli ljudstvo, posebno delovno ljudstvo, ki je v največji meri pripomoglo do okrasitve naših mest, trgov in vasi.

Tudi v Mengšu se je delavstvo vsega tega zavedalo. Svoj trg je okrasilo tako ogromno, da je s svojim zunanjim videzom Mengš na dan volitev dokazal, da je 11. november res naš največji praznik. Posebno delovna mladina Mengša je vredna vsega priznanja. Za velik uspeh pri okrasitvi se moramo zahvaliti tudi njej. Kljub temu, da niso mogli vsi mladinci in mladinke voliti, ker so še premalod, so s svojim delom dokazali, da katerega hočejo delati zdaj in v bodoče.

Hiše so okrasili tudi tisti redki ljudje, ki se zdaj ne morejo doumeti, kako drugače so zdaj ljudje, ki znajo čuvati pridobitve delovnega ljudstva, za katere smo v štiriletni narodni osvobodilni borbi toliko žrtvovali. Osamljeni so kakor hijene v puščavi in njihovo življenje se je spremenilo v hlevsko zavijanje oči. Delovno ljudstvo gre svojo pot naprej, da z nemotno voljo izvrši naloge Osvobodilne fronte.

Prvi sneg je skopnel in skopnele so želje opozicije, da bi prišla na oblast, skopnele so vse laži, ki jih je širila v času pred volitvami in skopneli so tudi upi zunanje reakcije. Ki vidi v zmagovalnih volitvah ljudske fronte v Jugoslaviji naraščajočo moč delovnega ljudstva.

Mi delavci v Mengšu se zavedamo zmage 11. novembra. Znani bomo čuvati pridobitve, ki nam jih je prbril s svojim vodstvom naš največji delavec — tovariš Tito. Z vedrim delom, dvigneno glavbo bomo šli naprej po poti, ki smo si jo začrtali 11. novembra!

Uroš Rudič — Mengš

Delavci tovarne „Motvoz“ v Grosupljah so se polnoštevilno udeležili vištev

V soboto, na predvečer volitev, se je vse delavstvo naše tovarne udeležilo povorki, na čelu katere je nosila detavka Joža zastavo. Delavci so nosili nebroj transparentov in so neprestano vzklikali maršalu Titu in republik. Med vzklikanjem so naše mladinke prepevale navdušeno narodne in partizanske pesmi.

Tovarna je bila zelo teko okrašena, saj so se naši delavci in delavke dobro zavedali, da bodo drugi dan sami odločili o svoji bodočnosti. Vsi so se polnoštevilno udeležili volitev, ki so izpadle v naše popolno zadovoljstvo — našo zmago.

Mladenka Joža

Vdela je, čeprav je bolna in inemogla

Še pred sedmo uro je bilo pred voliščem v Šmarju vse polno ljudi, ki so nestršno čakali, da se odpro vrata in da oddajo svoj glas za našega maršala Tita. Kljub slabim vremenim prilikam je prišlo na volišče tudi veliko starih in žen. Vse navzoče je ganil prizor, ko je neka mladenka pripeljala na volišče svojo popolnoma onemoglo mamo. Vsa bolna in revmatična je vztrajala pri tem, da hoče na volišče, da voli maršala Tita.

Po končanem volitvah se je naše ljudstvo uvrstilo v povorko, noseč baklje in glasno prepevajoč partizanske pesmi. Razume se, da so se volitve končale z našo popolno zmago, saj se je ljudstvo zavedalo, da je volilo srečno bodočnost, ko je volilo isto ljudske fronte in nosilca te liste — maršala Tita.

Mladenka Joža

Za volilni sklad so zbrali delavci in nameščenci Kemične tovarne Ruše pri Mariboru 10.485 din.

je otrok med smehom pokazal dva bela zobca.

»Ali so beli v vasi?« je resno vprašal Per. »Ni jih!« je rekla žena in gledala v tla.

»S kom si govorila v skednju?« se ji je Per ostro zazaj v oči.

»Nikogar ni bilo!«

»Stuhaj mleko!« je zahteval Per in odšel straziti pred hišo.

Zena je kuhala. Včasih je pogledala v sobo in prihljubila. Tama je zibal otroka ko mu pravil:

»Ej, Nikola, nekdo sva živela s tvojo materjo daleč, daleč. Kordun pravimo tistemu kraju. Imeli smo ovce in ti si se na pašji igral z Lovkovimi otroci. Sedaj ni nikogar več... Vse so pobili...«

Zena je zardela in zopet pobledela. Vzivala se je v trpljenje moža, ki je izgubil najdražje in obupal. Kot iskra je planila v sobo, pograbila otroka in bežala z njim za hišni ogor.

»Ante, Ante!« je vpila. »Vrni se, vrni, moj bog, nikogar ni pri nas! Odsli so že odšli!«

Za ogledom je nekdo ustrelil. Belj so obkoljevali hišo. Zeni se je poodila otrokova kri po rosi. Bila je topla in mehka kot kapnica. Nekdo izmed belih je prestrelil otroku roko.

Dnevi volitev v trboveljski cementarni in njeni okolici

Nedelja druge velike zmage nad sovražniki jugoslovanskih narodov je za nami. Kljub temu, da so že znani glavni obrisi izidov na voliščih, je ljudstvo še vse razgibanost in željno pričakuje končnih števil in domovine. V vseh domovih poslušajo od ure do ure poročila, ki jih prinašajo naše radijske postaje.

V torek okrog poldneva pride obvestilo, da bo zvečer proslava naše velike zmage. Pripravilo naj se povorke z bakljami.

Predsednik strokovne podružnice Žane hiti z organizacijo. Delo ni preveč težavno, saj ljudstvo komaj čaka, da da duška svojemu navdušenju, ki preveča vse že od predpriprav na volitve. Kot je Zanu in sodelavcem uspelo okrasiti tovarno samo — ki te dni tudi na zunan kaže, kakšen duh preveča srca njenih delavcev in nameščenec — in organizirati baklje in ljudske manifestacije v soboto zvečer; toliko bolj si želi, da mu uspe tudi proslava — zmaga ljudstva.

Nekateri pomišljajo zaradi vremena, toda večina jim odgovarja: »Slabo vreme nas ni zadržalo v soboto in nas tudi danes ne bo.« Narod želi, da dokaže tisti peščici reaktivcev, kako se proslavlja zmaga svobodno-ljudnega ljudstva in s tem za vedno naredi debelo črto brez vse pobožne sanje naših sovražnikov.

Manifestacija je uspela nad vsako pričakovanje. Po prihodu manifestantov iz okrajev ob cementarni in po govorih treh tovarišev, ki so poudarili velik pomen tega slavlja, se je razvila po Trbovljah povorka, kakršne pri nas do zdaj še ni bilo. V povorki je stopalo več tisoč ljudi iz vseh slojev ljudstva in z rudarsko godbo na čelu. Vse je prekipelo od navdušenja, ki se je izražalo v neprestanem vzklikanju mladi republik, Sovjetski zvezi, maršalu Titu in generalizmu S'alinu. Glasno je odmevalo petje partizanskih pesmi.

Povorka se je razšla pri rudniški restavraciji, kjer so člani pevskega društva »Zarja« zapeli nekaj pesmi.

Tako so Trbovlje zonet enkrat pokazale, kako je štiriletna borba združila vse naše delovno ljudstvo v enotno nerazdružljivo celoto.

Inč Petrič Alfred.

Delavci - filatelisti

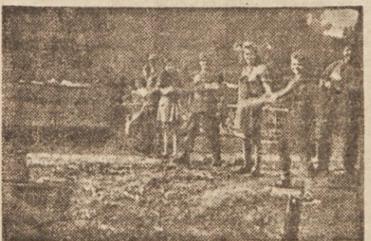
Narodna osvobodilna borba je prinesla v naše življenje velike spremembe in mnogi se še ne zavedajo globokega pomena njenih pridobitev.

Golovo ste že slišali v pogovoru, da ta ali oni zbira znamke, da je filatelist. Tudi marsikoga izmed vas je to zanimalo, toda kaj, ko razmere v predprilski Jugoslaviji delavcu tega niso dopuščale. Saj to je bilo le za »boljše ljudje«. Zdaj, ko smo dosegli svobodo, imamo to pravico vsi.

Zbiranje znamk se lahko vrši na več načinov. Da damo možnost vsem filatelistom in ljubiteljem znamk, da dobe tudi strokovno podlago, smo pričeli izdajati revijo »Novo filatelijo«, ki bo izhajala mesečno ter bo prinašala vedno vse zanimivosti od doma in iz inozemstva. Poleg revije bomo organizirali tudi mednarodni menjalni krožek, v katerem bodo vpisani vsi naročniki naše revije. Ta krožek bo izdal dvakrat v letu »Kolektor«, to je seznam vseh članov pri nas in drugod. Na podlagi tega seznama boste potem zamenjavali znamke z vsemi državami sveta. S to zamenjavo bo omogočeno slehernemu filatelistu, da izpolni svojo zbirko, ne da bi zapravil denar. Prva številka revije je že izšla, v začetku meseca novembra pa izide 2. in 3. številka, ki bo zelo izpolnjena. Dolžnost vseh filatelistov je, da narode revijo in s tem podpora naš napredni tisk. Obenem z naročnino je plačana tudi članarina za krožek. Revija bo zastopala izključno ljudske interese. Upamo, da bodo vsi zbiratelji znamk širom po Sloveniji radi naročili revijo »Novo filatelijo« in s tem postali tudi naši člani. Umestno bi tudi bilo, da se v strokovnih organizacijah ustanovijo filatelistični krožki in da nam o tem poročajo. Naročnina revije in članarina za krožek stane mesečno 10 din in se lahko plačuje mesečno — tako bo omogočeno vsem, da postanejo naši naročniki. Vse tovariše, ki se zanimajo za filatelijo in ki hočejo sodelovati, prosimo, da se obračajo na naslov »Nova filatelija«. Gosposvetska cesta 10.

Sami si gradimo domove

Eno najbolj perečih vprašanj pri nas v Hrastniku je stanovanjsko vprašanje. Posebno pri rudniku je veliko pomanjkanje stanovanj. Ta kriza, ki je bila vedno velika, se je zdaj še povečala. Iz taborišč in iz vojske so se vrnilo družine, ki jih je okupator preganjal in jim je treba dati stanovanja.

Da se odpravi stanovanjska kriza, so pri rudniku že pričeli graditi več lepih hiš za večje družine. Rudarji in njihove družine s polnim razumevanjem sledijo napredku in pomagajo pri gradnji. Tudi na množičnih sestankih razpravljajo o tem. Mladina je prva prišla za delo in pomagala pri prevozu zidne opeke. Zene, ki tudi nečesto zaočujajo, so sklenile, da bodo prvo nedeljo šle na delo za obnovu.

Zavijale so rokave in hajdi, opeka za opeko je preromala 80 m dolgo pot in zdrsnila iz rok na kup pri stavbišču. Med žene so se uvrstili tudi tovariši iz Gubčeve brigade. Med veseljem je kup opeke na stavbišču tako narasel, da so je zidarji imeli za cel teden dovolj.

Dandanes se delavec dobro zaveda, da gradi stanovanja za sebe in da bo sam užival sad svojega dela, zato dela s takim veseljem.

Velšit Jernej, Hrastnik.

Slovenci ob Rabi

Na obisku v porabskih vaseh

V najsevernejšem predelu slovenskega ozemlja, ki ga poji rečica Raba in ki je danes še v mejah Madžarske, živi v devetih vaseh in v mestu Monostru okrog osem tisoč rabških Slovencev. Ti Slovenci, ki prenašajo težka gospodarska bremena in pomanjkanje, še žele — kot še nikdar doslej — k svojim bratom v svobodni Sloveniji. O tem pričajo mnoge njihove spomenice, o tem pričajo njih zadržanje, ki ga ne more spremiti niti napadanje madžarskih nazadnjaških krogov.

Navezani na krpe zemlje, gospodarijo rabški Slovenci po gričevnatem svetu in v dolini ob Rabi. In ker so imeli zemlje premalo, bila je v samostanskih rokah cistercijskega reda, ima zdaj vsak dom koga od svojih v Ameriki. Porabje je dalo mnogo, premnogo izseljenec.

»Morali so ti za kruhom,« pravi gorjnjeseniški bajtar. »Za kruhom, ki nava ga pod ped žimi se prav hudo prmanjkovalo. Poleg tega nimamo ne soli, ne sladkorja, ne vžigalca. In potem še najrazličnejše dejavne od predelke!«

Porabske vasi dajejo tudi trem monostrskim tovarnam — tovarni za svilo, koše in tobacni — nad 250 delavcev. Može in žene dan na dan strežijo strojem, ob večerih in zjutraj pa delajo na poljih in okoli belih domov z značilni, stebričastimi vežami. Ti delavci zaslužijo zdaj težke tisočake ali kaj, ko pengó (madžarski denar) n'ima nobene vrednosti; 1 kg kruha stane 1000 pengov.

»Da bi že b'li eno! Da bi že prišli k Sloveniji!« — Tako govore kmetje, delavci in žene. Mladina nosi titovke, poje slovenske narodne in partizanske pesmi. V Monostru vis' na steni Titova slika z geslom: Tujeja nočemo — svojega ne damo! V Slovenski vasi slovenski letaki, na Gornjem Seniku na šolski steni rdeča peterokraka zvezda in napis: Hočemo živeti v združeni Sloveniji! In potem v Sakalovcih, Rittkarovcih, Veriči, Števanovcih, Gornjem Seniku, Otkovcih in Andovcih verna slovenska srca, ki bijejo za svobodo v združeni slovenski domovini.

Rabški Slovenci verujejo v lepšo bodočnost, kajti vedo, da so za žrtvovali svoja življenja junaški rdečearmejci, ki zdaj spe po njihovih ogradih in gozjih. Oni verujejo v lepšo bodočnost, kajti tudi na njih zemlji je padel in v njih zemlji počiva slovenski partizan, na grobu katerega se blesti simbol svobode — rdeča peterokraka zvezda in napis: Padel je, da bo domovina svobodno in večno živel.

France Sehanžič — Monošter

Našim bralcem!

Pozivamo vse člane Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščenecv Slovenije in ostale bralce »Delavske enotnosti«, da nam sporoče svoje mnenje o našem listu.

Pišite nam, kaj se vam v listu dopade, kaj vam posebno koristi pri vašem delu, kaj bi se po vašem mnenju še dalo izboljšati in izpopolniti, česa pogrešate itd. Povejte nam svoje mnenje, kaj se vam zdi, da je v listu pomanjkljivega in slabega. Pošljite nam svoje predloge, nasvete in tudi pravilno kritiko, kar bomo mi prav radi in z veseljem upoštevali in se po vašem mnenju in nasvetih ravnali. Prav od vas je odvisno, kakšen bo naš list. Mi želimo, da bi bila »Delavska enotnost« res list, v katerem bi našli vse, kar vas zanima. Ne moremo je pa ustvariti take, da bi ustrezala vsem, če ne poznamo vaših težav in želja. Prav zato, ker je to vaš list, je pri njem potreben širok krog sodelavcev. Zato je dolžnost vas vseh, da pri njem sodelujete, da po svojih močeh prispevate k izboljšanju in izpopolnitvi lista.

Dopisujte vanj! Tovariši iz vseh delovnih področij, tovarni in črnih revirjev, iz šol in kulturnih ustanov, iz pisarn in uradov pišite nam o svojem delu in življenju. Le tako bo »Dela vska enotnost« res dosegla svoj namen in izpolnila svoje poslanstvo med člani strokovnih organizacij, bo postala res vsem pravi svetovalec, informator in tovariš.

UREDNIŠTVO

Čas je zlato

Minula vojna je zapustila nebroj sledov in v našem interesu je, da jih hitro poravnamo. To pa bo mogoče le, če se bo vsak posameznik zavedal, da je močan člen v verigi skupnega dela. Tega se dandanes še ne zavedajo vsi in zato kljub neprestanemu prizadevanju vodilnih osebnosti našega političnega, kulturnega in gospodarskega življenja še ne moremo spraviti v hitrejši tek vsega koleseja našega delovnega stroja.

Še vedno stoje pred trgovinami in raznimi uradi dolge vrste ljudi, ki včasih brez potrebe trčijo dražecem čas. Tako je na primer pri železniški blaginji, ko vsi potniki prihite šele zadnji hip in potem ni mogoče vsem naenkrat ustreči — še posebno ne, ker ta ali oni nimajo pripravljene dražbe in menja tisočak za vozni listek do Blejske Dobrave ali Žirovnice. Zaradi takih ljudi imajo vlaki dostikrat zamude in stotine drugih potnikov izgublja dražecem čas. Bolje je priti na postajo četrt ure prezgodaj kot pa minuto pozno.

Delavci in nameščenci prihajajo po službenem času v brivnice, kjer čakajo po celo uro, preden pridejo na vrsto. Čakajo dostikrat zato, ker ta ali ona mamica pripelje šele v večernih urah svoje otroke v brivnico, namesto da bi to storila tekom dneva.

Čas tratimo tudi v uradih. Nekateri uradi nimajo vedno administracije v redu, zato iščejo akte in izgubljajo čas. So tudi ljudje, ki posluhočemu uradniku na dolgo in široko razkladajo svoje potrebe in zasluge, brez ozira, da za njimi stoji dolga vrsta ljudi, ki težko čakajo na nujne, včasih življenjsko važne rešitve. Posluhoči uradnik naj na kratek, lep in vljuden način rešuje take zadeve, zasebne in prijateljske pogovore pa naj ima zunaj v prostem času.

Predstavniki oblasti in gospodarskih podjetij se morajo pozostu posluževati telefona. A zgodi se, da v teh uradih ni nikogar pri telefonu ali pa je telefon zaseden z daljšimi manj važnimi razgovori. Tako — zaradi nepotrebne potrate časa — trpijo državni uradi, velika podjetja, predvsem pa ljudstvo samo, ker včasih v resnično važnih življenjskih zadevah ne more doseči tistega, kar nujno potrebuje, ker so uradi brezposleni z drugimi — manj važnimi zadevami.

Po cestah srečujemo mladeniče, ki lezejo kot starčki in srečujemo starčke po letih, ki pa hite na delo kot mladeniči. Tak človek je srečen, če hitro opravi svoje delo; čuti prijetno notranje ugodje v zavesti, da je storil koristno delo in je svoj denar pošteno zaslužil.

So pa spet ljudje, ki gnjavijo sebe in druge z brezkonno dolgo pisarijo. Če piše na urade — bodi jednat in kratek. V nekaj stavkih lahko navedeš vse ono, kar je potrebno za ugodno rešitev. Vedi, da dolgoveznih dopisov ničve v celoti ne prečita, ker prezaposleni uradniki zato nimajo časa. Naš delovni aparat hudo trpi zaradi tega, ker ljudje ne razumejo vrednosti časa. Ljudje še vedno prihajajo nepozno v službo ali predčasno zapušajo svoja delovna mesta. Recimo, da pri velikih industrijskih podjetjih dnevno po 200 uslužbenec 10 minut predčasno zapusti svoja službena mesta — znaša to dnevno 2000 minut, ali 6250 delovnih ur. Po 10 din na uro znaša mesec 62.500 din ali na leto 750.000 din. S tem denarijem bi lahko vsako leto zgradili deset ličnih eno-ali dvodružinskih hiš.

Vsi, ki hočejo hitro obnoviti naše, po vojni tako težko prizadete domovine, vsi, ki želijo sebi, svojem in narodni skupnosti dobro, naj store vse, da bo naš državni in zasebni aparat tekel tako kot ura.

Čas gre neizprosno svojo pot naprej in mi moramo hileti z njim. Tisiti leni časi, ko smo se vozili z volovsko vprego in se borili z moliko, so že minili in se ne bodo vrnil nikoli več.

Posavski.

Tudi delavci lesne industrije v Nazarjih ne zaostajajo

Ker se pri nas zdaj vedno govori o marljivem delu v vseh podjetjih, naj pripomnimo, da tudi delavci lesne industrije v Nazarjih ne zaostajajo za tovariši v drugih podjetjih. Tudi mi se zavedamo, da lepše in srečnejša bodočnost naše domovine zavisi od uspešnega dela in od naše enotnosti. Proizvodnja smo pri nas že zdavnaj dvignili na predvojno višino. Poleg tega smo delali tudi vsak po en dan za ravnje partizanske vdove, katerih je mnogo.

Stavilo organiziranih delavcev je precej diko — saj je od 200 delavcev in nameščenecv, ki so zaposleni v našem podjetju organiziranih samo 60 odstotkov. Delovne odnose rešujemo skupno z vodstvom podjetja, ki kaže popolno razumevanje za težnje delavstva. Ustanovili smo več nabavno in prodajno združenje, poleg tega pa bomo moral organizirati še več delavskih sestankov, da se pri naših delavcih zbudi več delavske zavesti.

Kulturna prireditve v Borovnici

V nedeljo 4. oktobra je podružnica lesnih delavcev in nameščenecv imela v Mladinskem domu prireditev, ki je zelo lepo uspela. Ob tej priliki so naši zavedni delavci razvili krassen prapor, s katerim bodo čvrsto stopali lepši bodočnosti naproti. Prireditve se je udeležilo mnogo občinstva, iz česar se vidi, da je prizadevanje naših delavcev naletelo na popolno razumevanje med ljudstvom. Vse točke, ki so bile na sporedu, so imele globoko vsebino in so žele veliko odobravanja pri vseh prisotnih.

Govornika sta poudarila ogromen pomen delavskega gibanja za enotnost in moč delavcev z ozirom na ustanovitev svstovne strokovne organizacije in omenila težave, s katerimi se je moral boriti slovenski delavec v predprilski Jugoslaviji. Končno sta pozvala govornika delavce, da z dvignjenim praporom povedejo vse delavce na volišče, kjer bodo glasovali za ljudsko oblast. Ta in vse dosedanje prireditve so pokazale, da nova Jugoslavija zajema res najširše ljudske množice, kar nam potrjuje, da je pot, ki so si jo izbrali jugoslovanski narodi občerkovstna, pravilna in pravična.

Odbor.

Sindikalna podružnica pri okrožnem sodišču v Ljubljani

To je še mlada podružnica, saj smo je ustanovili šele konec septembra, tako da je že nastopila na mogočem kongresu ESZDNS. Odlej deluje s polno paro pod vodstvom predsednika dr. Staberneta Branislava, ki poleg odgovornega sodnega sodišča pošla neutrudljivo dela in daje pobudo, da se članstvo vpeleje v novi red in novo sodstvo. To je zelo važno pri odgovornih nalogah, ki jih izpolnjujejo narodna sodišča in je marsikje potrebno prebrodit začetne nepopolnosti zakonodaje s čvrstimi američani in razumevanjem novega duha, kajti dela je ogromno. Več mesecev sodišča nro poslovala, predvsem pa je treba prečistiti vso moralno nesnago, ki se je kopčila vsa leta okupacije, v kolikor tega niso storila že vojaška sodišča.

Pri rednih sestankih in sejah, na katerih članstvo prejema pobudo od predavateljev ter si izmenjuje izkušnje in opoznavanja v prostem pogovoru, se na splošno z zadovoljstvom ugotavlja, da se sodstvo v novem duhu z ljudskimi sodniki prav dobro vpletuje. Delokrog, ki je bil izključno pridržan učenim pravnikom (zato pregovor: juristi slabi kristi), je zdaj na široko odprt vsem slojem delovnega ljudstva.

Sodniki, delavci, obrtniki in drugi s svojim zdravim razumom razpravljajo in preučevajo zamotne življenjske in duševne probleme v novem duhu, dostikrat brez zavilnih paragrafov, zato pa življenju bolj prikladno. Pregrade nekdnjih predsodkov pri tem padajo, kakor je padel v naši strokovni podružnici zid, ki je do sedaj delil sodnike od pisarniških uradnikov, te pa od sužiteljev. Vse nas preveča tovariški duh, kar je pri odgovornih nalogah sodišča in pri obliči dela tudi potrebno. Le s složnim in požrtvovalnim dostikrat prekournim delom je to mogoče.

Odbor naše strokovne podružnice skrbi za gmočne koristi članov in tudi za duševno hrano, kot za razna predavanja, ruske tečaje in strojeplaje. V okviru tega programa si je članstvo ogledalo razstavo slikarja Ivana Mrlakova v Jakopčevem paviljonu. Umetniški nam je tomahilno razstavile slike z živo besedo in si je tako pred nam! se enkrat razgrnilo vse naše trpljenje od zloma bivše Jugoslavije do dne, ko nam je zasnela svoboda, vsa beda in grozota iz nemških in italijanskih taborišč. Videli smo vrsto človeških usod, mnogo bedih in, kakor jih je naš nametali vihar pravkar minule vojne. Narodna sodišča hočejo sodelovati pri izoblikovanju takih značajev, ki tudi v takih viharjih ne klonijo.

Zdaj gradimo in obnovljamo

V letih okupacije je bila naša parola: zabožata na vsakem koraku — rušimo! To je bilo geslo vsa štiri leta okupacije. Toda z zmago, ki smo jo dosegli, ko smo izgnali okupatorja in osvobodili domovino, smo i točno izbral besedo »sobotazna« ter jo preimnili v geslo: gradimo — obnovljamo! Kajti s tem, da je prevzelo oblast ljudstvo, se je spremenil tudi naš odnos do de a. Zal pa to še ni doseženo v taki meri kot to od nas zahteva današnji čas. Še so med nami ljudje, ki jim beseda »sobotazna« še vedno zveni v ušesih, to pa predvsem onim, ki se za časa okupatorja niso upali storiti prav ničesar, kar bi oslabilo okupatorja.

Vzaido se mora zavedati, da študuje samo sebi samemu in svoim otrokom, če slaba, na kakršen koli način našo novo demokratično državo, če ne dela ali če kvari material.

Zdaj zavisi od nas samih da hitro izboljšamo naš gmočni položaj in to bomo dosegli z požrtvovalnim delom, s katerim bomo obnovili našo porušeno domovino.

1.700.000 ljudi je žrtvovala Jugoslavija za svojo svobodo. Za svojece teh ljudi skrbi Rdeči križ. — Zato podporajte Rdeči križ!

Tako delajo v Sovjetski zvezi!

Kdo je udarnik?

Pri pas se še vedno nahajajo ljudje, ki v resnici še ne vedo in ne razumejo, kaj je udarnikovo delo in kdo je prav udarnik. Mnogi mislijo, da so udarniki tisti, ki po svojem normalnem delovnem času ali pa na svoj prosti dan, t. j. ob nedeljah opravljajo to ali ono delo. Res je, da se tudi pri takih nadurnih ali pa v svojih prostih dnevih izvršajo deli ali oni deli lahko pojavijo udarniki, kajti pri takih delih se navadno pojavijo nepredvidene razmere in sicer: slaba organizacija nedovoljno in po kakovosti potrebnega orodja, materiala in surovin, fizična nesposobnost itd. Pri takih okoliščinah se navadno izkažejo najbolj iznajdljivi in spretni tovariši, kateri so si medsebojno razdelili in organizirali delo med posamezniki ali pa med skupinami ter na podlagi tega organizirali medsebojno tekmovanje.

Vedel tega bi pri nas tako delo ne smeli nazivati udarniško delo, temveč nadurno ali pa dobrovoljno delo za obnovo.

Kakor je znano so tudi v naši bratski Sovjetski zvezi po prvi svetovni vojni in nato sledile meščanski vojni belogardistične bande učilce železniške proge, mostove, tovarne, rudnike itd. za hitro obnovo vsega tega je veliki genij človeštva Lenin poleg ogromnega v državnem in politično ekonomskem smislu obnovitvenega dela organiziral sobotnike (ta naziv »sobotnik« izvira od imena dneva sobota, a v poznejših časih, t. j. med domovinsko vojno so preimenovali sobotnike v voskresnice, t. j. po imenu voskresenje, po našem nedelja). In teh sobotnikov se je velik strateg in mislec Lenin poleg ogromnega svojega državnega posla osebno udeleževal in izvrševal v fizičnem smislu najtežja obnovitvena dela, na kar so se pridružili milijonske množice delavcev, kmetov in napredne inteligence.

Vedel tega je potrebno razlikovati delo, katero ima namen odstranjevanje ruševin, pripravljati možnost k obnovi tega ali onega objekta, bodisi pri zgradnji stanovanjskih hiš, šol, tovarn, rudnikov, prometnih zvez, mostov itd., kar je sicer neobhodno potrebno za obnovo potrebnih predpripravljenih del. Vsa ta predpripravljalna dela se lahko vsaj v udarniškem tempu, ako je že v pričetku takih del pripravljati točen načrt za izpolnitev.

Za resnično udarniško delo je pred vsem potrebno, da so dani pravilni predpogoji, ki so opisani v »Delavski enotnosti« št. 24 od 22. oktobra 1945 v članku »Človek in stroj v Sovjetski zvezi«.

V zvezi s tem hotem podati nekoliko obširnejši in stvarni navodilni primerov, kako je postavljeno in organizirano udarniško v tovarnah, rudnikih, gradbenih in prometnih panogah itd. v Sovjetski zvezi.

Vsaka tovarna, rudnik, gradbeno podjetje dobi v smislu petletnega načrta svoj odreden načrt proizvodnje doletne panoge. Vsaka prometna ustanova (železnice, rečna in pomorska plovnata) kolikor ton raznega materiala itd. mora prevoziti v točno določeni roku v določene ali iz določenih krajev na mesto, kjer je to potrebno. Kot primer vzamemo eno tovarno.

Organizacija dela v tovarni.

Po točni ugotovitvi z ozirom na količino in kapaciteto potrebnih proizvodnih sredstev, orodja, delovnih moči, vseh vrst kvalifikacij, dobava surovin, odnosno polfabrikatov se razdeli delo po vseh oddelkih tovarne.

Na partijskih, tehničnih in sindikalnih konferencah razpravlja ves kolektiv o danem načrtu proizvodnje za tovarno v celoti, v vsakem oddelku ter vsaki skupini, tako da je ves kolektiv v celam in vsak posameznik točno poučen o danem načrtu tovarne.

Vsa ta obvestila se od celokupnega kolektiva sprejemajo z ogromnim navdušenjem. Na vseh teh konferencah in sestankih se pojavljajo cele vrste tovarišev in tovarišic raznih kvalifikacij ki besedi in vsak navdušeno pozdravljajo dani načrt proizvodnje, zagotavlja in se obvezuje pred celim kolektivom, pred Partijo in sovjetsko vlado, da bo izvrševal ne samo dano mu delo, temveč tudi prekoračil dani mu načrt dela. Poziva po imenu enega ali več tovarišev ali tovarišic na socialistično tekmovanje. Tako tudi poziva ena skupina drugo, en oddelk drugi oddelk, ves kolektiv tovarne drug kolektiv tovarne.

Za to socialistično tekmovanje vsak posameznik pred začetkom vsakega meseca napiše program socialističnega tekmovanja, v katerem se obveže za bodoči mesec v nekoliko točkah navedenih obveznosti, katere so sledeče vsebine:

1. povečati svojo storitev za toliko in toliko odstotkov,
2. da bo znižal ceno svojih proizvodnih za toliko in toliko odstotkov,
- a) da bo vsa njegova storitev brezhibna,
- b) da bo za svojo storitev priskočil toliko in toliko odstotkov materiala,
- c) (ako dela pri stroju) da bo priskočil toliko in toliko KW električne sile in v to svrhu ne bo dopustil, da bi stroj prazen deloval,
3. da bo stidil za strojem in orodjem, da bo vedno vse v najlepšem redu.
3. Da bo redno poviševal svojo kvalifikacijo in v to svrhu se redno in aktivno udeleževal strokovnih tečajev.
4. Da bo pri svojem delu pomagal temu ali onemu tovarišu, ki je manj sposoben in da mu bo praktično oddajal svoje strokovno znanje.
5. Da bo aktivno sodeloval v družabnem delu: v strokovni organizaciji, kulturno-prosvetnem delovanju, v športu, da bo redno obiskoval strokovne konference, tehnična posvetovanja itd.
- Tako izpolnjeno socialistično tekmovanje odda vsak posameznik svojemu sindikalnemu organizatorju določena oddelka.
- Na koncu vsakega meseca pregleda odbor sindikalne podružnice določena oddelka skupaj s tehničnim vodstvom vse te programe, v koliko jih je ta ali oni tovariš ali tovarišica izpolnila, donese svojo oceno in zaključek; na skupni sindikalni konferenci se potem objavi rezultat socialističnih tekmovanj.
- Dotična tovarišica ali tovariš, ki izpolni svoje socialistično obveznost na sto ali celo na več odstotkov, je imenovan za udarnika. Odbor sindikalne podružnice vsakega oddelka tovarne postavi vsakemu udarniku malo rdečo zastavico na stroj, na katerem

dela ali na njegovo delovno mesto. Vsakega udarnika fotografirajo in sestavijo celo galerijo slik udarnikov v diagrami, po katerih je razvidno na koliko odstotkov je ta ali oni izpolnil ali prekoračil svojo storitev. To galerijo slik v diagrami se razstavi v prostoru, kjer se v svojem prostem času zbirajo delavci dotičnega oddelka (krasni ugolok — rdeči kotiček), na tovarniškem hodniku in v nalašč za to zgrajenem paviljonu, ki se navadno nahaja tudi pred tovarno na lepo okrašenem mestu. O teh udarnikih se piše v stenskih časopisih kakor tudi v tovarniških in drugih časopisih in objavlja potom radia. Poleg tega dobivajo najboljši udarniki še nagrade v denarju ali tudi v drugih predmetih.

Tekmovanja med skupinami imajo isti značaj kot tekmovanja, katera v celoti sprejmejo svojo socialistično obveznost; pozivajo eno ali več skupin na tekmovanje in na koncu vsakega meseca se na sindikalni konferenci razglasi rezultat v prisotnosti vsega oddelka, katera skupina je zmagovala, oziroma udarna skupina.

Tekmovanje med oddelki te ali one tovarne ima še svoj poseben značaj, kajti tu se vrši borba, kateri oddelk bo izvozel s svojim delom od triugolnika tovarne, to je ravnateljstva, partijske organizacije in strokovne organizacije veliko, prekrasno izdelano rdečo zastavo z okusno vštiti slikami Lenina in Stalina z odgovarjajočimi gesli. S pridobitvijo te zastave je seveda povezana nagrada ne samo s pohvalo dnevnega povelja ravnateljstva določene tovarne, temveč tudi z denarno nagrado, katero se razdeli med vsem kolektivom zmagovitega oddelka po zaslugi, ki jo je doprinesel s svojim delom ta ali oni tovariš.

Pri tekmovanju tovarne s tovarno, pri katerem se obveže ves kolektiv, da bo dani načrt izpolnjen ne samo v tem roku kakor je bil dan od sovjetske vlade, temveč da bo ta načrt izvršil v krajšem roku.

Vsaka tovarna, ki je predčasno izpolnila svoj načrt, dobi od narodnega komisarja tiste panoge lepo svileno rdečo zastavo, z lepo vštiti slikami Lenina in Stalina z odgovarjajočimi gesli. Poleg te zastave je tudi nagrada v denarju, s katerim zboljšuje stanovanjske prilike, postavljajo otroške jasli, delavske klube itd., a del te nagrade se razdeli med najbolj zaslužne sotrudiške tovarne.

Da ima vodstvo in kolektiv tovarne točen pregled, kako se bo najuspešneje izpolnil načrt izgotovitve, se v to svrhu razdeli dani petletni načrt za vsako leto v naprej, potem na vsakega pol leta, četrta leta, za vsak mesec, za vsakih deset dni do enega dneva. Pri tej razdelitvi dela se takoj vidi, koliko odstotkov mora izgotoviti ta tovarna na dan, mesec itd., ako hoče pravočasno izpolniti dani načrt. Poleg tega se takoj zapazi, kje se pojavijo razne neprijetne, kakor n. pr. v dobavi surovin ali polfabrikatov, kje niso proizvajalna sredstva v redu, kje nedostaja dovolj tehnično kvalificiranih delovnih moči itd., kar se nemudoma takoj popravi, dopolni in izboljšuje, tako da se vse te zapreke ali motnje pri točnem izpolnjevanju dela takoj odstranijo.

Pri vsej tej razdelitvi dela se v nobenem primeru ne podaljšuje normalni delovni čas, kar po sovjetskih zakonih tudi ni dovoljeno. Izjeme so samo takrat, če se je n. pr. pokvaril med delom ta ali oni stroj, ki ga je potrebno čim prej popraviti ali pa če se v teku proizvodnje dokaže, da je ta ali oni stroj ali pa tudi več strojev treba premestiti na drugo bolj prikladno mesto. Za taká dela, ki se navadno izvršujejo brez prestopanja do izgotovitve, se mora imeti predhodno dovoljenje od strokovne komisije, t. j. inspekcije dela, katera se nahaja pri Vseveznem osrednjem odboru sindikatov, ki ima po vseh tovarnah in drugod svoje predstavništve.

Za taka nadurna dela se plača navadna mezdá. Nadurne plače ne obstoje, ker je vse delo uvedeno na akord. Pač pa mora vsak delavec ali delavica, ki opravlja tako nadurno delo, takoj v prihodnjem tednu dobiti toliko ur ali dni počitka, kolikor je znašalo njegovo nadurno delo. Ko je tako izredno delo hrebitno in predčasno izvršeno, dobijo sotrudiški poleg prostih dni še posebno nagrado v denarju po zaslugi, kolikor je ta ali oni s svojim udarniškim delom pripomogel k hitrejši izvedbi tega dela.

Tudi ni dovoljeno sprejemati večjega števila delavcev ali delavk od števila, kolikor je po načrtu predvideno. Kajti v Sovjetski zvezi ni na razpolago rezervnih delovnih moči, to je brezposelnih sploh ni najti nikjer. Tu se pojavljajo nove vrste udarnikov, na primer: delavci ali delavice, ki opravljajo svojo storitev pri enem stroju ali automatu, se prostovoljno obvežejo, da bodo opravljali storitev na dveh, treh in več strojih ali automatih naenkrat. Te vrste delavcev imenujejo v Sovjetski zvezi »mnogostanočniki«, ki dobivajo ne sa-

mo polno plačo za vsi storitev, ki so jo izvršili, temveč se jih popularizira in daje nagrade, kakor prej omenjenim udarnikom. Poleg vseh teh udarnikov — mnogostanočnikov se vzporedno pojavlja na desetisoče izumiteljev, kateri pri svojih proizvodnih sredstvih izumljajo take pripomočke, s katerimi se njihova storitev poveča za več sto odstotkov. Za take izume se spet dajejo posebne nagrade, odgovarjajoče efektu proizvodnje.

Najvišji forum udarništva so stahanovci. Pred desetimi leti za časa druge petletke, ko je preprosti rudar Aleksej Stahanov v donskem rudarskem revirju organiziral delo tako, da je v eni izmeni izkopal 102 tone premoga ter s tem za 14 krat zvišal do takrat obstoječe norme, s tem je položil osnovo množičnemu razširjanju delavcev in kolhozov za povišanje norm storitve za nov podvig delovne storitve. Za njim so se takoj pojavili v vseh panogah posamezniki: Busigin — v avtomobilski industriji, Smetanin — v čevljarški industriji, Krivoson — na železniškem prometu, Musinski — v lesni industriji, Evdojsija in Marija Vinogradova — v tekstilni industriji, Marija Demčenko, Marina Gnatenko, Angelina, Polugokin, Kolesov, Kovarduk, Borin — v kmetičnem gospodarstvu; to so imena prvih pionirjev stahanovskega gibanja; do sedaj je še veliko stahanovcev naraslo na desetisoče in to v vseh panogah proizvodnje. To je bil začetek novega načina socialističnega tekmovanja, ki je preobrnil vse doslej obstoječe tehnične norme.

Vsa ta milijonska armada udarnikov, mnogostanočnikov, izumiteljev in stahanovcev, ki je zrasla po Veliki Oktobrski socialistični revoluciji v Sovjetski zvezi, vzgajena po velikem Leninu in Stalinu, katera je v dobi prvih treh Stalinskih petletk pod vodstvom Komunistične partije in sovjetske oblasti izpolnjevala in krepla moč Sovjetske zveze, se ni omejala samo na prej omenjena mesečna socialistična tekmovanja, temveč je v posebno znamenitih zgodovinskih dnevih izpolnjevala še posebne socialistične obveznosti v tekmovanju kakor n. pr.: k velikemu prazniku de'a 1. maja, ki proslavi obletnico Oktobrske socialistične revolucije 7. novembra, k dnevu obletnice ustanovitve Rdeče armade 23. februarja, k ženskemu dnevu 8. marca, k dnevu obletnice sovjetske ustave 5. decembra itd. Poleg tega so za časa domovinske vojne za vsako zmago Rdeče armade na fronti odjeknili delovni kolektivi tovarn, rudnikov, prometa, kolhozov še z večjo storitvijo. Na ta način je od zmage do zmage junaške Rdeče armade na fronti sledila še večja izvaja kreplje v zaledju. Iz ogromne zmage pad fašizmom, ki jo je izvojevala Rdeča armada na fronti in udarniki, mnogostanočniki, izumitelji in stahanovci v zaledju, je izšla bratska Sovjetska zveza še silnejša in močnejša kot je bila v začetku domovinske vojne. Vsi ti udarniki, izumitelji, stahanovci so v glavnem mladi delavci in delavice ali srednjih let, ljudje kulturno in tehnično pokrovani, kateri dajejo primer točnosti in napredka v delu in ki znajo ceniti delovni čas. Vzporedno z junaki na fronti so se trumoma pojavljali junaki dela v zaledju. Vse te junake dela je sovjetska vlada nagradjevala s odlikovanji reda Lenina, reda Rdeče zastave, redom Rdeče zvezde, z imenovanjem »junaki dela«, lavreati Stalinske nagrade itd. Takih odlikovanj veče v Sovjetski zvezi na desetisoče, ki uživajo velik ugled in spoštovanje.

Sedaj, ko pristopajo sovjetski narodi k četrti Stalinski petletki z ogromnim do sedaj pridobljenimi izkušnjavami, bodo dosegli take uspehe pri obnovi in izgradnji svoje domovine, kar danes se niti ni mogoče predvideti.

Sedaj, ko smo proslavljali skupaj z bratsko Sovjetsko zvezo in svobodoljubnimi narodi ogromno zmago nad fašizmom, ko smo po 28. letih prvici mogli svobodno proslavljati veliko obletnico Oktobrske revolucije v Sovjetski zvezi, ko smo 11. novembra izvojevali po vojni na fronti prvo sijajno zmago pri volitvah nad reakcijo, izdajalci in mračnjaki, se ne smemo na noben način uspati in prenehati z delom, ne smemo dopustiti, da bi se vsedli in počivali na lavrovih ali pa da bi nas prišla vrtoglavica. Sedaj je napočil čas, da moramo pristopiti k obnovi naše toliko izmučene, toda lepe domovine Slovenije, v sklopu republike Jugoslavije.

Sedaj, ko smo videli na primerih, kako delajo naši tovariši in tovarišice v bratski Sovjetski zvezi, naj pregledajo vse naše sindikalne podružnice od najvišjih sindikalnih forumov svoje vrste; dobrim, vztrajnim delom, kar nas uči naš junak maršal Tito, dokazimo s postopnim razvojem tekmovanja da znamo ceniti izkušnje tovarišev v Sovjetski zvezi. Tekmovanje, to je eden izmed prvih predpogojev za doseglo boljše gnojnega položaja delavskega razreda in splošnega blagostanja vsega delovnega ljudstva. Na ta način bomo v resnici dokazali, kdo je udarnik.

Viktor Kolesa

Kako se vzgajajo sindikalni kadri

Zanimalo me je, kako se vzgajajo kadri sindikalnih funkcionarjev. Zaradi tega sem se odločila, da stopim do Josipa Jeljkina, ravnatelja Višje sindikalne šole VCSPS. Jeljkin me je prav rad seznanil s sistemom priprave sindikalnih funkcionarjev.

»Predvsem,« mi je dejal, »vas bom seznanil z delom Višje sindikalne šole. Naloga te šole je, da ponaša sindikalni funkcionarjem, da razširijo svoje znanje. V šolo se sprejemajo ljudje, ki že imajo znatno praktično funkcijo v sindikalnem delu: predsedniki tovarniških komitejev, instruktorji, tajniki in predsedniki oblastnih sindikalnih komitejev.

V šolo sprejemamo osebe, ki imajo najmanj 7 razredov srednje šole. Za one, ki imajo višjo izobrazbo, se organizira posebna skupina. Pred vojno je trajal pouk tri leta. V času vojne se je pouk skrajšal, zdaj pa je spet podaljšan.

»Česa se učijo slušatelji šole?« sem vprašala Jeljkina.

»Predavajo se splošni predmeti,« mi je odgovoril Jeljkin, »toda glavna pažnja se posveča sindikalnemu delu. Mnogo ur je posvečenih organizacijskim vprašanjem, to je strukturi sindikalnih organizacij, načinu sklicanja plenuma, konferenc, kongresov, vprašanju članarin itd.

Slušatelji se podrobno seznanjajo s osnovno socialnega zavarovanja v Sovjetski zvezi in v inozemstvu, proučuje vprašanja pomoči za časno nesposobnost za delo, vprašanje pokojnin, zaposlitev invalidov itd.

Razglabljajo se vprašanja kot znanjanske obolenj in nesreč, organizacija medicinske pomoči, zdravljenje v kopalnicah in sanatorijih, skrb za matere in otroke.

Tečaj delavske zakonodaje podrobno proučuje pravila o sprejemu, odpuščenju in premeštvilju delavca k drugemu delu, zaščite dela otrok, žena in drugih.

Mnogo vprašanj je posvečeno plačam, finančnemu delu sindikatov, kulturno-prosvetnemu delu in telesni vzgoji.

- »Kdo predava te predmete?«
- »Funkcionarji VCSPS.«
- »Kdo daje sredstva za obstoj šole?«
- »Sredstva za vzdrževanje šole daje VCSPS. Slušatelji se učijo brezplačno, brezplačno se jim da na razpolago knjige, internati ter dobivajo stipendije.«

Za tem je Jeljkin pripovedoval, kako se organizirajo priprave kadrov sindikalnih funkcionarjev v poedinih sindikatih.

V vsakem sindikatu obstoja velika mreža tečajev, ki jih organizirajo centralni, oblastni in tovarniški komiteji.

Olga Rusanova.

Visoka šola za gospodarsko politiko v Ljubljani

Kljub temu, da imamo bogalo domovino, smo bili Slovenci le narod siromašnih kmetov, delavcev in nameščencev. Naša najlepša gozdna, poljedelska in vinogradniška zemlja, naša industrija, rudarstvo, trgovina in večja obrt so bili v glavnem v rokah tujerodne gospode, ki je na teh produktivnih virih in sredstvih izkoriščala na eni strani ceneno delovno silo slovenskega gozdnega, kmetičkega, vinarskega, rudarskega in tovarniškega delavca, a na drugi strani malega potrošnika.

Ti nemški in ostali tujerodni lastniki naših najbolj domosnih gospodarskih virov, ki so v stari Jugoslaviji nosili velikanske dobičke v inozemstvo, so se v času okupacije z vsemi svojimi gospodarskimi sredstvi stavili na razpolago fašističnim vojaškim potrebam ter postali tako neposredni krivci največjega gorja slovenskega naroda. Zato je bila na podlagi odloka AVNOJ-a od 21. novembra 1944 podržavljena vsa imovina Nemcev, vojnih zločincev in narodnih izdajalcev.

Država je tako postala lastnik preko 75% industrijskih, rudniških in veltrogovskih podjetij Slovenije. Z druge strani se široke množice kmetov, delavcev, nameščencev in obrtnikov združujejo v svoje zadrudne organizacije, da tako dvigujejo svojo kupno in produktivno moč ter zaščiti malega proizvajalca in potrošnika brez kakršnih koli izkoriščanj. Poleg teh dveh sektorjev, poleg državne in zadrudne gospodarske iniciative ne smemo pozabiti na privatno gospodarsko iniciativo, ki je država ne ovira.

Da bi mogli biti resnično nosi nalogam obnove in izgradnje našega gospodarstva, je nujno potrebno načrtno usmarjanje vse naše gospodarske aktivnosti. To tem bolj, ker naše delovne množice držijo prvič v zgodovini slovenskega naroda svojo usodo in lepo bodočnost čvrsto v svojih rokah. Svojo svobodo, svojo gospodarsko neodvisnost, ki smo si jo priborili, moramo pa še utrditi, okrepiti in razviti. Toda za to so nam potrebni kadri strokovno kvalificiranih delavcev in nameščencev. Zaradi tega otvarjamo našete tečaje in šole za strokovno izobrazbo.

Zavedati se moramo tudi dejstva, da je vse naše nižje in srednje gospodarsko šolstvo hvalevredna stvar, ki nam lahko vzgoji leto za letom mnogo zelo uporabnih in sposobnih rudarskih, gozdarskih, industrijskih, trgovskih, zadrudnih, gostinskih, obrtnih itd. kvalificiranih delavcev in nameščencev, a da je za res velikopotezno in

načrtno izgradnjo našega gospodarstva brezpogojno potrebna tudi samostojna slovenska visoka šola za gospodarstvo in politiko, ki nam bo kot vrhovni znanstveni institut vzgojila novi, ljudski tip vsestransko razgledanega gospodarsko-političnega strokovnjaka.

Izvršene so že vse predpriprave za ustanovitve te visoke šole. Prijavljenih je že preko 280 absolventov vseh srednjih šol iz Slovenije ter okrog 300 študentov iz vseh ostalih federalnih enot. Zagotovljeni so že krediti in učne moči, a izmenada so se pojavili ugovori in pomisleki, ki zavlačujejo ustanovitve te najpotrebnejše šole.

Kakšni so ti ugovori? Predvsem ti ugovori ne prihajajo s strani Narodne vlade Slovenije, ki je pripravljena podprati vse zdrave težnje in pobude, ki se pokažejo potrebne in koristne za nadaljnjo izgradnjo. Neutemeljene trditve, da ni potrebnih denarnih sredstev, ne kvalificiranih profesorjev in ne raznih pogojev, ki so potrebni za uspešno udelestvovanje in razvijanje, prihajajo od strani nekaterih univerzitetnih profesorjev, zlasti iz juridične fakultete, ki predlagajo ustanovitve pododdelka za politično ekonomijo na svoji fakulteti ter le v skrajnem slučaju ustanovitve gospodarske fakultete na ljubljanski univerzi.

Če razmislivamo vzroke takšnega odnosa univerzitetnih profesorjev do vprašanja ustanovitve samostojne Visoke šole za gospodarstvo in politiko, moramo ugotoviti predvsem dejstvo, da se posamezne fakultete po svojem učnem programu še niso prilagodile potrebam nove dobe ter zaradi tega ostajajo skoraj brez slušateljev. V prvi semester juridične fakultete se je na primer vpisalo samo okrog 40 slušateljev, dotim ima Visoka gospodarska šola, ki še edina ni začela z rednimi predavanji, vpisanih že preko 280 slovenskih slušateljev, ne upoštevajoč še enkrat tolikšnega števila onih, ki bi prišli v Ljubljano študirat iz ostalih federalnih enot.

To je pač nazorni dokaz, da se mladina zaveda svojih bodočih nalog ter želi preusmeriti svojo strokovno izobrazbo v gospodarsko in politično smer. Visoka šola za gospodarstvo in politiko ima vse potrebne objektivne pogoje za ustanovitve in uspešen razvoj, zato je vsako zavlačevanje ustanovitve te šole in iskanje kompromisnih možnosti škodljivo ter zavira usposabljanje potrebnih strokovnjakov za načrtno usmerjanje vseh naših gospodarskih prizadevanj.

Razdelimo pravično češki sladkor

Sladkor, ki ga je češkoslovaška vlada poklonila jugoslovanski vladi za otroke je maršal Jugoslovije tovariš Tito izročil naši fronti žena Jugoslavije, tovariš Tito je v pismu centralnemu odboru AFZ Jugoslavije napisal sledeče: »AFZ Jugoslavije je v svoji štiriletni vojni mnogo pripomogla k osvoboditvi naših narodov, pomagala je pri oskrbovanju naših neprebrskljanih otrok in sirot. Zato smatram, da bo AFZ najbolje porazdelila bratski dar med najpotrebnejše otroke.«

AFZ Slovenije je dobila 40.000 kg sladkorja. Razdelila ga bo najpotrebnejšim t. j. vsem dojenčkom do 1 leta, mesecim ženam v drugi polovici nosečnosti pa samo v enih krajih, ki so bili med vojno osvobojeni od partizanske vojske in niso prejemali sladkorja ter v izseljeniških pasovih.

AFZ bo razdelila preko okrajnih okrajnih AFZ odborom tiskovine, s katerimi bodo aktivisti na masovnih sestankih napravile seznam vseh dojenčkov v posameznih krajih. Na podlagi seznamov pa bodo okrajni odbori AFZ prejeli in delili nakaznice. Z nakaznicami AFZ bodo upravljenci dvignili sladkor pri trgovcih in zadrugah, ki izdajajo računovana živila. Na hrbtni strani nakazila mora biti točen naslov trgovca, ki je sladkor izdal in potrdilo prejemnika. Trgovci bodo prejeli sladkor pri Navodu. Navod bo zbrana nakazila v svrhu kontrole oddal Glavnemu odboru AFZ Slovenije.

Kakor smo hvaležni češkoslovaški vladi za njen bratski dar, tako še posebej dolgujemo zahvalo maršalu Titu za njegovo zaupanje v jugoslovanske žene. Naš preizkušeni način, da se posvetujemo z vso vasjo ali vsem krajem in pa čut pravičnosti in odgovornosti nam bo omogočil, da bomo pri izdelovanju spisov natančne in stroge ter da ne bomo delale napak, ki bi šle na škodo naših najmlajših.

Glavni odbor AFZ Slovenije

Lesne produktivne zadruge v Sloveniji

Takoj po osvoboditvi so se izvršile vse priprave za dvig združništva v Sloveniji. Od starih zadrug so obnovile poslovanje lesno produktivne zadruge za Seiško dolino, na Verdu, v St. Joštu pri Vrhniki, v Begunjah pri Cerklji, v Preserju pri Borovnici, v Polhovem gradu, Prevaljah, Zrečah, Sv. Lovrencu na Pohorju, Razširjene ali na novo ustanovljene so bile lesno produktivne zadruge v Borovnici, Logatcu, Loškem potoku, v Gornjem gradu za Zg. Savinjsko dolino, v Slovenjgradcu za Misljinsko dolino, v Sv. Ožboltu ob Dravi, v Kokri pri Jezerškem, v Podnatru, Cerklji, Dobjah, Vel. Laščah, Vuhredu, Vitanju, Oplotnici - Konjicah, v Gorenji vasi za Poljansko dolino.

Zadruge se zavedajo potreb obnove, posredujejo navodila in pozive oblasti, v skupnosti zmagujejo težave prehrane, prevoza, pomanjkanje denarja, odrejaajo svojim članom obvezen posek. Nekatere zadruge so v kratkem času posekale ves letni etaf, nekatere pa so že posekale in pripravile celozelo novih sečenj do 12.000, nekatere celo do 16.000 plm. V gozdnih področjih proizvajajo zadruge še enkrat toliko kot privatni sektor tam, kjer zadrug še ni. Zadruge so v večjih mestih organizirale lesna skladišča. Pri lesno produktivnih zadrugah se snujejo gozdarski odseki, ki bodo skrbeli za boljše gospodarjenje v kmetičkih gozdovih.

V Ljubljani izhaja tedenski list »Nova zadruga«, ki prinaša članke o lesnem združništvu.

Zbirajte za tiskovni sklad!

Naši kmetovalci bodo imeli dovolj orodja

Po končani vojni so mnogi kmetovalci ostali skoraj brez orodja, kar ga je okupator pobral ali uničil. Naše tovarne so takoj pričele izdelovati najpotrebnejše ročno orodje — lopate, krampe, motike — in kmetije so ga dobili, kolikor so nujno potrebovali. Še vedno pa je primanjkovalo strojev, sejalnic, kosilnic, vozov, konjske vprege itd. Tovarne so pripravile vse potrebno, da bodo pričele izdelovati stroje. V teku zime bodo v domači industriji izdelane mlatilnice, plugi, okopalniki, ospalnice, kultivatorji, brane vseh vrst v taki količini, da bodo krile najnujnejše potrebe.

Tovarna poljedelskih strojev Ježek v Mariboru bo izdelovala vse vrste mlatilnic, slamožernice, žrnjice (dromblice), sejalnice in robčke za koruzo, navadne in hidravlične stiskalnice za grozdje, ročne in motorne kosilnice.

Tovarna Klemenžar Franc, št. 102 nad Ljubljano bo izdelovala mlatilnice, vse vrste, repozernice ter gnojnične črpalke vseh vrst.

Tovarna Čretnjak v St. Juriju ob juž. žel. bo izdelovala manjše mlatilnice, Tovarna Smola, istotam, pa bo izdelovala mlatilnice s stresali in sadne mlince.

Tovarna kmetijskih strojev Lesce bo izdelovala gnojnične črpalke, kultivatorje, plugje, pluzne dele, brane.

Mizarstvo Jevšek v Novem mestu bo izdelovalo vejalnice, mlince za grozdje, pečjaljnike, sadne stiskalnice in tipične kmetičke vozove, kar je posebno važno, ker zelo primanjkuje voz.

Tovarna Westen v Celju bo izdelovala gnojnične sode, Podražji Ciril na Izju pri Ljubljani pa gnojnične črpalke.

Vesna teh tovarn je že pričela z delom. Stroje bomo deloma dobili tudi iz Češkoslovaške v zameno za vino, deloma kot reparacijo iz drugih držav.

Obvestilo

Z ozirom na gotove nejasnosti in krivice, ki se delajo delavcem in nameščencem po razni obrati v pogledu odškodnine za čas trajanja bolezni, upravičenega izostanka iz službe itd. pojasnjujemo sledeče:

Ministrstvo socialne politike pri Zvezni vladi v Beogradu je z ozirom na predloge in sklepe tozadavnih konferenc, na katerih so bili poleg federalnih ministrstev socialne politike zastopani tudi glavni odbori Enotnih sindikatov iz vseh federalnih enot ter Glavni odbor Enotnih sindikatov delavcev in nameščencev za Jugoslavijo, prišlo z aktom št. IV. 3036 od 26. oktobra t. l. sledeče rešenje:

Z ozirom na navedena se vprašanje hranarine, mezde ali plače delojemalcev za časa bolovanja tudi še v nadalje rešuje po § 45 zakona v zavarovanju delavcev in § 219 in 326 obrnega zakona.

Ako zavarovani član vsled bolezni ne